

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻԵ. ՏԱՐԻ

10 ՄԱՐՏ 1907

ԹԻԻ 21-22

ԻՄԲԷՌԱՆԴՅՈՆ

Ֆրանսայի Ակադեմիին առջեւ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ-ԼԵԶՈՒ ՄԸ

×

Ֆրանսայի Բարոյական Գիտութեանց Ակադեմիին առջեւ, մնայուն քարտուղար Մ. Ժօրժ Բիքօ կարգաց Մ. Նավիլի նշանաւոր մէկ ուսումնասիրութիւնը, որով անուանի փիլիսոփան կ'ապացուցանէ թէ միջազգային առեւտրական լեզուի մը հաստատութիւնը արդի վաճառականութեան անհրաժեշտ պէտքերէն մէկն է:

Թողլով խնդրոյն գիտական մասը, մենք միայն պիտի խօսինք անոր տնտեսական կարեւորութեանը վրայ: Արդի վաճառականութիւնն և ճարտարարուեստը անհրաժեշտ կերպով կը կարօտին օտար լեզուներու օժանդակութեան: Արդ, ժամանակի և դրամի ո՞րքան մեծ խնայութիւն պիտի ըլլայ եթէ միջազգային առեւտրական միակ լեզու մը բաւական ըլլայ բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու վաճառականներուն առեւտր. յարաբերութիւնները պարզեցնելու: Մեղրական դըրութեան ընդհանուր պարզաւորութիւնը այնքան օգտակար պիտի չըլլայ որքան առեւտրական լեզուն: Ատենօք լատինական և յունական լեզուները միջազգային եղած էին և հիմակ ալ ֆրանսերէն լեզուն մասամբ կը վայելէ այդ հանգա-

մանքը: Բայց քերականական կանոններու դիւրութեան և ուսուցման ժամանակի տեսակէտով՝ Ֆրանսերէնը չի կրնար առեւտր, ընդհանուր լեզու մը ըլլալ: Ուստի արուեստական դիւրութեան լեզուի մը պէտքն անհրաժեշտ եղած էր տիեզերական վաճառականութեան և ճարտարարուեստի օգտին համար:

Ահա այդ պէտքն է որ կը լրացնէ ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ, որուն մէջ նախդիրներու և յետագիրներու գործածումը անհունապէս կը սահմանափակէ բառերու թիւը: Քերականութիւնը կարծուածէն շատ աւելի պարզ է, անկանոն բայ չունի և ընդհանրապէս իր կանոնները անփոփոխ են, բացառութիւն չունին, որպէս զի այս լեզուին ուսուցումը դիւրին ըլլայ: Կրճնօպլի առեւտրական բարձրագոյն վարժարանին, Լիմօփ ճարտարական և առեւտրական գործնական դպրոցին մէջ արդէն սկսած են այս լեզուն սովորեցնել բոլոր անոնց որոնք առեւտուրի մարդ ըլլալու կը պատրաստուին:

ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ շատ դիւրին լեզու մ'է և կարելի է քանի մը շաբաթուան մէջ սովորել՝ առանց ուսուցչի և առանց ո՛ր և է դժուարութեան:

ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ շատ ճոխ և շատ ճկուն լեզու մ'է, որով կարելի է առեւտրական ամէն տեսակ նամակներ գրել:

ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ ամէն վաճառաչահ կեդրոններու մէջ ընդունուած և տարածուած լեզու մ'է:

ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ այժմէն իսկ սկսած է անհուն ծառայութիւններ մատուցանել վաճառականներուն, որոնք այս դիւրութեան լեզուն չնորհիւ ամէն երկրի գործարանատէրներուն հետ առեւտրական յարաբերութիւն կ'ունենան:

ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ Մաքս Միւլլէրի, Հանրի Ֆիլիքսի պէս նըշանաւոր լեզուագէտներու հաւանութեանը արժանացած է:

ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆ համար ըստ է նշանաւոր գործարանատէր մը. «—Այն զոհողութիւնը զոր մարդ մը կ'ընէ այս լեզուն սովորելու, ա՛յնքան փոքր և այս լեզուէն քաղուելիք առեւտրական օգուտներն ա՛յնքան մեծ են որ ո՛չ մէկ առեւտրական անձ պէտք չէ զանց ընէ անոր ուսուցումը:

Ուրեմն, վաճառականները, առեւտրական պաշտօնեաները պիտի փութան օգտուիլ ԷՍԲԷՌԱՆԴՕՆի Դասընթացին, զոր պիտի սկսինք ԲԻՒՐԱԿՆԻ յաջորդ թիւով:

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԿՈՒՄ

ԵՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՁ

Ռ-Ի-Օ Թ-Ի-Ն-Թ-Օ

×

Նիւ Եօրքի սակարանէն հասած աննպաստ լուրեր ցնցեցին Եւրոպայի բոլոր դրամական հրապարակները: Այս տարւոյ առաջին երկու ամիսն երու մէջ տեղի ունեցած ընդհանուր գործաւնութիւններէն կը յուսացուէր որ սակարաններն ու դրամական հրապարակները հեռզհեռէ լաւապէս վիճակ մը պիտի ունենան: Նիւ Եօրքէ ապահովիչ լուրեր եկան: Անգլիոյ պանքան զեղչի սակը Յունուարի մէջ 6էն 5ի իջեցուց և նոյն իսկ կ'սպասուէր որ փետրուարի մէջ ալ 5էն 4օնէ կէս մը ևս իջեցնէ, ու անոր հետ անշուշտ իրենց զեղչի սակը պիտի իջեցնէին Եւրոպայի այն պանքաները, որոնք մասնաւոր կապերով կապուած են դրամական այդ մայր հաստատութեան հետ: Բայց Մարտի մէջ հասած լուրեր, որոնք դրամական արտառովոր անձկութիւնը և սակարանին խիստ ձգտեալ վիճակը կը պարզէին, բոլորովին փոփոխեցին Եւրոպական հրապարակներու տրամադրութիւնը:

Արդարեւ վերջին ծայր նեղ կացութեան մէջ է Նիւ Եօրքի դրամական հրապարակը: Տոկոսի սովորական սակը հարիւրին 15ի բարձրացած է և հրապարակը իր յոյսը դրած է երմտական նախարարին խոստացած 30 միլիոն տոլարի փոխառութեան վրայ: Անցեալ շարթու Բիէն Մորկան Ուաշինկթըն գնաց և ամբողջ երկու ժամ տեսակցեցաւ Նախագահ Բուզվիլթի հետ, և առաջարկեց որ իրաց վիճակին դարման մը տանելու համար խորհրդակցութիւն մը կատարէ Բէնկլիմանիոյ, Նիւ Եօրք Սէնդըրլի, և Նիւ Եօրքի երկաթուղիներու վարիչներուն հետ: Բիէն Մորկանի այդ տեսակցութիւնը պահ մը նպաստաւոր ազդեցութիւն ըրաւ սակարանին վրայ, և Երեքշաբթի օրը սակարանին մէջ հօսիճնելը բաւական զիմացան և գլխներուն անկումը արգիլեցին:

սակայն շատ քիչ տեւեց այս լուս վիճակը և Զորեքչարթի օրը ամէն բան փոխուեցաւ։ Նիւ Եօրքի դրամական թերթերէն մին կը գրէ որ այդ օրուան նմանը 1901էն ի վեր տեսնուած չէր։ Սակարանին մէջ անսովոր խուճապ մը կար, գիները կարծես մուրճի հարուածներով կ'ընկնէին (hammered down), արժեթուղթերու ահագին ծրարներ ձեռքէ ձեռք կ'անցնէին և մէկ օրուան մէջ 2,278,000 արժեթուղթ ծախուեցան հետզհետէ գեղջեալ գիներով։

Ի՞նչ էր այս անսովոր վիճակին ու գիներու անկումին պատճառը. — Անվիճելի է որ Ամերիկա ճարտարութեան և վաճառականութեան յաջող շրջան մը կը բոլորէ։ Անոր արտադրութիւնները ու գործառնութիւնները կ'աճին ու կը շատնան, և բնական կ'երեւի որ գինը այն արժեթուղթերուն, որոնք այդ ծաղկեալ ճարտարութեան ու վաճառականութեան գրամագլուխները կը ներկայացնեն, բարձրանայ սակարաններու մէջ։ Հօսիհները այդ համոզմամբ հետզհետէ կը բարձրացնէին այդ թուղթերը, մինչ պէսիհները քայքայեցին այդ համոզումը սա առարկութեամբ որ թէեւ երկրին մէջ ճարտարութիւն ու առեւտուր կը զարգանան թիւով, բայց անոնց արգիւնքը կը նուաղի, որովհետեւ օրականները կը բարձրանան, նախանիւթերը կը սուղնան, տոկոսին աւելերը կ'աւելնան, փոխադրութեան միջոցները կը պակսին, և այլն, ու այս պատճառներով ո՛չ մէկ ձեռնարկ պիտի կրնայ օրինաւոր շահաբաժին մը տալ։ Պէսիհներու այս տեսութիւնը գոնէ առաջին անգամ ըլլալով յաղթանակը տարաւ անցեալ Զորեքչարթի օր Նիւ Եօրքի սակարանին մէջ և մեծ խուճապ մը պատճառեց։

Տ Նիւ Եօրքի սակարանին այս կացութիւնը խորապէս ազդեց Եւրոպայի սակարաններուն վրայ, և ամէնէն առաջ Բարիլի սակարանին մէջ առաջնակարգ արժեթուղթերէն մին՝ Ռիօ Թինթօն հիմէն ցնցեց։ Շահադիտական թուղթերէն ամէնէն յանձնարարելին և ըստ ոմանց ապագային ամէնէն աւելի մեծ չահ խոստացող այս թուղթը քանի մը օրուան մէջ հարիւրաւոր ֆրանք կոտրեց ու անոր հետեւանքով բազմաթիւ արժեթուղթերու գիներ կոտրեցան։ Կ'արժէ քանի մը տեղեկութիւններ տալ շահադիտական այս մեծ թուղթին վրայ, որուն ամբողջութիւնը մէկ միլիառ ֆրանքի

պատկառելի գումար մը կ'արժէ: Սպանիոյ Անտալուզիոյ մասին մէջ Հուէլլա գաւառին՝ Ռիօ Թինթոյի պղինձի, երկաթի և ծծումբի հանքերը շահագործելու նպատակաւ 1873ին limited պայմաններով անգլիական անանուն ընկերութիւն մը կազմուեցաւ: Այս ընկերութիւնը նոյն 10 անգլ. ոսկինոց 225,000 բաժնեթուղթ հրապարակ հանեց և 2,225,000 անգլ. ոսկիի դրամագլուխ մը կազմեց: Յետոյ 1881ին 100 հազար բաժնեթուղթ ևս հրապարակ հանելով, գրամագլուխը 3,225,000 անգլ. ոսկիի բարձրացուց: 1896ին, վարչային ժողովին որոշմամբ երկու տեսակի բաժնուեցաւ, մին՝ 5 անգլ. ոսկինոց նախապատուեալ (de préférence) բաժնեթուղթի, միւսը՝ դարձեալ 5 ոսկինոց պարզ բաժնեթուղթի: Նախապատուեալ թուղթերը 5% հաշուով 5 շինն անխախտ շահաբաժին մը պիտի տտանային, իսկ պարզ թուղթերուն պիտի մնար ինչ որ աւելնար նախապատուեալներուն վճարելի շահաբաժինէն: 1873էն մինչեւ 1897 Ռիօ Թինթոյի թուղթերուն գիները 250 ֆրանքէն (10 անգլ. ոսկի) հետզհետէ մեծ ու պզտիկ ելեւէջներով բարձրացան 600 ֆր.ի և 1897էն մինչեւ 1901՝ 1500 ֆր.ի և 1901էն մինչեւ 1907՝ 2700 ֆրանքի, որ է իրական արժէքին տասնապատիկէն աւելի:

Ռիօ Թինթոյի այս բարձրացումը արդիւնքն էր պղինձի գինին սուղնալուն վրայ հիմնուած շահագիտութեան, և այնքան միտքերը նախապաշարուած էին այս թուղթով որ շատ մը կարեւոր գրասական թերթեր ո՛չ միայն զայն գնել կը յանձնարարէին, այլ նաև քիչ շատ շահ մը խոստացող տ. մէն թուղթերու փոքր Ռիօ Թինթո անունը կուտային: Սակայն և այնպէս Նիւ Եօրքի սակարանէն հասած աննպաստ լուրեր ա՛յնքան գէշ արդեցին խախտաւ հիմերու վրայ հաստատուած այս թուղթին վրայ, որ 100ական ֆրանքի աստիճանական անկումներով, և հակառակ զայն բարձր բռնելու ճիգերուն, 2250 ֆր.ի իջաւ (Բարիզէ եկած վերջին գինն է 2450 ֆր.):

Բնական էր որ շահագիտական այս գլխաւոր թուղթին անկումը ու անոր պատճառած վախը իրենց հակազդեցու թիւնը ունենային եւրոպական բոլոր սակարաններու վրայ, ուր արժեթուղթերը առհասարակ ամենքն ալ քիչ շատ կոտրեցին, թէեւ ոմանք տարբեր պատճառներով:

§ Մարտ 19 թիւով Աժանո նախօճալի Բարիզէ քաղաքաճ հեռագիր մը կ'իմացնէր որ ամերիկեան արժեթուղթերէ կրած մեծամեծ վնասներու հետեւանքով, Լոնտոնի սակարանին մէջ շատ մը անանկութիւններ տեղի ունեցած են: Անգլիոյ Պանքան կ'աշխատի իր զեղչի սակը չբարձրացնել, ու այս նպատակաւ բանակցութիւններ կը կատարէ Պանք տը Ֆրանսի հետ:

Լոնտոնի դրամական հրապարակներու վրայ արդէն պաշտօնական սակէն աւելի բարձր տոկոսներով գործառնութիւններ կ'ըլլան հիմա: Բաց աստի, Անգլիոյ Պանքան մասնաւոր շրջաբերականներով ծանուցած է զանազան պանքաներու որ իրենց դրամական գործառնութիւններն ա'յնպիսի եղանակով մը կատարեն որ պէտք չունենան Անգլ. Պանքային օժանդակութեան, որովհետեւ անիկա սոս ալժամ պիտի չկրնայ գոհացնել զանոնք: Եթէ Անգլիոյ Պանքան ալ բարձրացնէ իր զեղչի սակը, Պերլինի, Վիեննայի պանքաները անմիջապէս պիտի բարձրացնեն իրենց սակերը, ինչ որ պիտի հակադէսանշուշտ սոսեւորական և ճարտարական ամէն ձեռնարկներու վրայ:

Եւրոպայի հարուստ դրամական հրապարակներէն Ամստերտամի սովորական տոկոսի սակը, որ 2½—3 առ հարիւր է, վերջին քանի մը շաբաթուան մէջ աստիճանաբար և գրէթէ անսովոր ըլլալով վեցի բարձացաւ: Աւստրիոյ մէջ, պետական պանքան, որ չնորհիւ իր լաւագոյն կազմակերպութեան, կրցաւ տոկոսին սակը տնցեալ տարուան դրամական տազնապներու ամբողջ տեւողութեան միջոցին 4½ առ հարիւրին վրայ պահել, պիտի ստիպուի, ինչպէս կ'իմացնեն Վիեննայի թերթերը, 5—6ի բարձրացնել: Նիւ Եօրքի սակարանին շահագլտութիւնները արդէն շատ գէշ կերպով ազդեցին Վիեննայի սակարանի գործառնութիւններուն վրայ և շատ մը կարեւոր թուղթեր մեծ անկումներ կրեցին:

Աւելորդ է յիշել թէ ս'րքան նեղ կացութեան մէջ կը գտնուի այժմ Գերմանիոյ դրամական հրապարակը: Գերման պանքաները իրենց հրատարակած տարեկան հաշուեկիռնելով ցոյց կուտան թէ երկրին մէջ տրամադրելի դրամագլուխէն շատ աւելի մեծ ճարտարային ու սոսեւորական ձեռնարկներ եղած են: Ի հարկէ դրամական այս ընդհանուր

անձկութիւնը առաւելապէս պիտի ազդէ երլինի դրամական գործառնութեանց վրայ, որքարդէն ձգտեալ վիճակ մը ունէին:

Եթէ համազգային սակարաններու և դրամական հըրապարակներու այս աննպաստ կացութիւնէն նուազ ազդուող մը կայ, այն ալ Ֆրանսական հրապարակը և մասնաւորաբար Պանք տը Ֆրանսն է, որու նկուղներուն մէջ մթերուած են այս պահուս հարիւր միլիոն ոսկիի ձոյլ մետաղ:

Բարիւղի ստկարանին մէջ քանի մը առաջնակարգ արժեթուղթեր հետեւեալ փոփոխութիւնները կրած են տասը օրուան մէջ

	Մարտ 10	Մարտ 20
Ֆրանս. Ռանդ	96.20	95.03
Օսմ. Միացեալ	96.85	96.47
Րում. Երկաթուղի	153	151
Խաղաղան Ռանդ	103.25	102.75
Սպանիական Արտաքին	95.31	95.35
30/0 Ռուսական 1891	61.91	62

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՅԵՐ

ՃԱՐԺՈՒՆ ԵՒ ԱՆՃԱՐԺ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԻՒ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՄԷՋ

×

Առեւտրական մը, որ իր դրամագլուխը կապած էր անյն պիտի վաճառքներու, զորս ծախել ու նորէն դրամի վերածել կարելի չէր առանց վնասներու ենթարկուելու, և այս պատճառաւ դրամական մեծ անձկութեան մէջ կը գտնուէր, առիթ տուաւ մեզ դրամագլուխի գործածութեան վրայ սա տեսութիւնը ընելու. —

Գործի մը դրամագլուխ կը յատկացուի, անկէ արդիւնք մը քաղելու, չա՛հ մը ընելու նպատակաւ: Բնական է որ ամէն գործի մարդ կը ջանայ իր դրամագլուխը կարելի եղածին չափ աւելի արդիւնաւոր կերպով շահագործել: Դըրամագլուխ մը լուադոյն եղանակաւ շահագործել կարենալու առաջին պայմանն է զայն անգործ չթողուլ: Եւ որպէս զի գործի մէջ դրամագլուխը միշտ բանի ու բնաւ անգործ չմնայ, գործին տէրը պէտք է դրամագլուխը անյնպիսի վի-

ճակի մը մէջ պահէ որ կարող ըլլայ ներկայացող ամէն նպատ-
տաւոր առիթներու մէջ զայն գործածել, ինչ որ կարելի է
գրամագլուխը ուզուած տտին հնչուն ձեռով իր տրամա-
գրութեան ներքեւ ունենալով:

Դրամագլուխը գործի մը մէջ երկու ձեւ կ'առնէ,—
հաստատուն և շարժուն: Երբ գործը առանց հիմէն փոխելու,
կարելի չըլլայ ամուր մէջ գործածուած գրամագլուխը կամ
անկէ մաս մը գրամի վերածել, այս գրամագլուխը կը կոչ-
ուի հաստատուն գրամագլուխ, իսկ ասոր հակառակը՝ երբ
առանց ձեռնարկին մէջ փոփոխում մը յառաջ բերելու, կարե-
նանք գրամագլուխը գրամի վերածել, այս գրամագլուխը
շարժուն գրամագլուխ կը կոչուի: Տեսականին մէջ ո՛րքան
գլխերն ըլլայ գրամագլուխներուն զանազանութիւնը այսպէս
սահմանել, բայց գործնականին մէջ բաւական դժուար է:
Որովհետեւ, օրինակի համար, երկրագործութեան մէջ հողը,
սերմը, գործիքները, արջաւեները, գործաւորներուն օրա-
կաններուն համար յատկացուած հնչուն գրամները ամ-
բողջ գրամագլուխ են, ոմանք շարժուն, ոմանք հաստա-
տուն: Սակայն այս տեսակներուն մէջ նկատելի երկու
կէտ կայ: Առաջին՝ այդ գրամագլուխները իրենց տեսակը կը
փոխեն իրարու՝ հետ բաղդատուելով, ինչպէս՝ արջառը բաղ-
դատելով հողին հետ, շարժուն գրամագլուխ է, իսկ գոր-
ծաւորներուն յատկացուած հնչուն գրամին հետ բաղդատելով
հաստատուն գրամագլուխ է: Երկրորդ՝ գործաւորներուն
օրականներուն յատկացուած այդ հնչուն գրամն իսկ թէեւ
բոլորովին շարժուն գրամագլուխ մը կը թուի, բայց և այն-
պէս եթէ երկրագործը ա՛յնպիսի ձեռնարկ մը ըրած է որ
առանց վնասելու կարելի չէ այդ գրամը ձեռքէ հանել, այս
պարագային հնչուն գրամն իսկ հաստատուն գրամագլ-
ուխ մը կ'ըլլայ: Այսպէս է նաեւ ճարտարագործին ու առեւ-
տրականին գրամագլուխին համար: Գործարանին շէնքը,
գործիքներն ու մեքենաները հաստատուն գրամագլուխը կը
կազմեն գործարանատէրին, իսկ նախանիւթը շարժուն գր-
ամագլուխ մ'է, որ հաստատուն կ'ըլլայ, եթէ դիւրաւ կա-
րելի չըլլայ գրամի վերածուիլ:

Դրամագլուխ մը լուազոյն կերպով շահագործելու հա-
մար, ըսինք որ էական պայման է անոր շարունակ գործա-

ծելի վիճակի մը մէջ ըլլալը : Դրամագլուխները մարդաց կը
 նմանին , ինչպէս որ ասոնց պարտապ մնալը մնաս է գործին ,
 նոյնպէս ալ գործի մը համար մնաս է դրամագլուխին պարտապ
 մնալը : Արդ , եթէ հաշուի տունենք և համեմատութեան դնենք
 հաստատուն և շարժուն դրամագլուխներու գործածութեան
 վիճակները , պիտի տեսնենք որ շատ քիչ անգամ շարժուն
 դրամագլուխներն անգործ կը մնան : Եւ այս անգործութե-
 նէն գործին բնաւ մնաս մը չի դար , որովհետեւ նպաստա-
 ւոր առաջին առիթով մը անիկա կրնայ իր անգործութեամբ
 պատճառած մնասին քանի մը պատիկը դարմանել , մինչ-
 դեռ հաստատուն դրամագլուխը շատ անգամ պարտապ կը
 մնայ և այս անգործութիւնը կը խախտէ գործին ամբողջ
 շէնքը :

Փրանսացի տնտեսագէտ մը հետեւեալ թուանշաններով
 ցոյց տուած է շարժուն և հաստատուն դրամագլուխներուն
 արդիւնաւորութեան համեմատութիւնը : Անիկա ըսած է որ
 ճարտարագործներէ տմանք իրենց բոլոր տրամագրելի դը-
 րամագլուխը անշարժութեան կը մատնեն գեղեցիկ և ամուր
 շէնք մը կառուցանելու համար և յետոյ նախանիւթ հալթայ-
 թելու մեծամեծ գծուարութիւն կրելով շատ անգամ իրենց
 առևտր . ձեռնարկին ձախգոլութեան պատճառ կ'ըլլան : Եթէ
 փոխանակ գործարանին ամբուլութեան , և շէնքին գեղեց-
 կութեան կարեւորութիւն տալու , իրենց դրամագլուխէն
 մաս մը շարժուն վիճակի մէջ պահէին , ասով թէ՛ առևտր .
 գործին յաջողութիւնը կ'ապահովէին և թէ ժամանակի մը մէջ
 շարժուն դրամագլուխը կրնար ինքնին կրկնապատկուի :
 Ենթադրենք որ , ըսած է յիշեալ տնտեսագէտը , ճարտարա-
 գործ մը իր բոլոր դրամագլուխը՝ 500 ոսկի՝ յատկացնէ մի-
 միայն գործարանի մը շինութեան , անիկա շարժուն գըրա-
 մագլուխ մը չունենալուն համար նախանիւթի նեղութիւն
 պիտի կրէ և տակէ պիտի մնասուի : Սակայն առանց գոր-
 ծարանին ներքին անհրաժեշտ մասերուն դպելու , եթէ քիչ
 մը նուազ հաստատուն , նուազ փառաւոր շէնք մը հիմնէ և
 իր դրամագլուխէն 200 ոսկի շարժուն վիճակի մէջ պահե-
 լով զայն գործին մէջ դարձնէ , այս գումարը տանձնէինգ
 տարւան մէջ պիտի կրկնապատկուի տարեկան տունուղն
 հաբւրին 5 բազադրեալ տոկոսի հաշուով , երկրորդ տարեւ-

հինգ տարուան մէջ 400 ոսկին ալ կրկնապատկուելով պիտի
ըլլայ 800 ոսկի :

Այսպէս է նաեւ առեւտրականներու համար : Շատեր պա-
րապ չմնալու , իրենց դրամագլուխը անգործ չպահելու հա-
մար , առեւտրական ամէն ձեռնարկ կ'ընեն առանց հաշուի
առնելու դրամագլուխին շարժուն վիճակէն հաստատուն վի-
ճակի մտնելու պարագան , և դոյն . ամբողջ կտրմանցնելու
հաւանականութենէն զատ , կը տուժեն նաեւ՝ առեւտր. ամէն
նպաստաւոր առիթներէ չկրնալ օգտուելով :

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԷԶԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՀՌԶԱԿԱՒՈՐ ՆԺԱՐԸ

Պանքային պաշտօնեաներէն ու դրամական հրապարակին
ծանօթ քանի մը անձնաւորութիւններէ զատ ուրիշ ամէն
մարդու խոտիւ արգելուած է Անգլ. Պանքային ներսի մասե-
րը այցելել : Պանքան այցելելու արտօնուած անձերը հետեւ-
եալ տեղեկութիւնները կուտան այս դրամական մեծ հաւ-
տատութեան ներսի շէնքերուն և գործերուն վրայ :

«Ընդարձակ գաւիթ մը անցնելէ վերջ կը հասնինք քան-
դակագարդ բարձր դրան մը , ուկէ կ'երթցուի դրամական շէն-
քը [Bullion office] : Պանքան մտած ու ելած բոլոր թան-
կագին մետաղները հոս կը հակակշռուին : Շէնքին աջ կողմը
յատկացուած է ոսկի , իսկ ձախ կողմը արծաթ մետաղներու :

«Հակակշիռը կ'ընեն մեծ հեժարով մը , զոր շինած են Նարիէ
եղբարք : Այս գործիքը , որ երեք կանգուն երկայնութիւն
ունի (2 մէդր 20 սանդիմ) , երկու թօնօ (2036 քիլօ) կը
կշռէ , և պահուած է տպակեղարանի մը մէջ : Անիկա ջրա-
բաշխական եղանակով կը գործէ : Հաստատուած է 71½ կան-
գուն հաստութեամբ կերով ու աւազով չաղախուած գետնի
մը վրայ , ա՛յնպէս որ արտաքին շարժումներէ չաղուելի
բնաւ : Երբ անով բան մը կշռել ուզեն , պզտիկ անիւ մը
կայ զոր կը դաժնեն , ու փղոսկրէ կոճակի մը դպելով նժա-

րը կը շարժեն : Այս կշիւը մինչեւ 28 միլիկրամ կը կշռէ
 և եթէ անոր մէկ կողմը գրոշմաթուղթ մը դրուի, կշռամէտը
 15 սանդղիմ կը խաղայ տեղէն, և ամէնէն հիսնալին սա՛ է
 որ եթէ այս նժարին վրայ դրուի պէտք եղած չափէն ա-
 լելի կշռող մետաղի ձուլ մը, կշռամէտը կը շարժէ ելեկտրա-
 կան զանգակ մը որ սրաշտօնէին ցոյց կուտայ ամենափոքր
 աւելցուկն իսկ : Այս կշիւը, որ նմանը չունի աշխարհի մէջ,
 կ'արժէ 2000 անգլիական ոսկի : Այս շէնքէն կ'երթցուի
 կամարածեւ յարկ մը, որ ելեկտրական կազերով լուսա-
 ւորուած է : Այս յարկին մէջ դարակներու կամ փոք-
 րիկ սայլերու վրայ շարուած են հազարաւոր ոսկի ձուլեր :
 Իւրաքանչիւր սայլին վրայ 160,000 անգլ. ոսկիի ձուլեր,
 իսկ գարակներուն վրայ 500 ունկինոց (մէկ ունկին 25
 կրամ) ոսկիի պարկեր կը գտնուին : Կամարազարդ այս
 յարկը կը տանի Պանքայի խորհրդարանին շքեղազարդ սրահը
 և անկէջ կ'երթցուի սենեակ մը, ուր կը գտնուին երեսունի
 չափ գործիքներ, որոնք կը կշռեն ու կը ճշտեն մինչեւ կէս
 ոսկինոց գրամները : Այս գործիքներն ալ մեծ նժարին նման
 ջրաբաշխական միջոցներով կը գործեն ու ապակեդարանե-
 րու մէջ պահուած են : Այդ գործիքները, որոնք ինք-
 նաշարժ մեքենաներ են, սապէս կը գործեն. — Մեքե-
 նային վերի կողմէն կը լեցնեն ոսկիները, որոնք կ'անց-
 նին մէկ ոսկիէն քիչ մը աւելի տրամագիծ ունեցող
 նժարի մը վրայէն : Երբ ոսկիները նժարէն այս թաթին
 վրայ անցնին, թաթը կը շարժի, կը տատանի և ամէն մէկ
 ոսկին կը կշռէ : Եթէ ոսկին օրինական ծանրութիւնը ունի,
 մետաղէ խողովակի մը միջոցով աջ կողմէն դուրս կ'եկնէ,
 իսկ եթէ ոսկին պակաս է, նժարին թաթը դէպ ի ձախ կը
 դառնայ և այն դրամը կը զրկէ գործիքի մը, որ անմիջա-
 պէս կը կտրէ զայն : Այս գործիքները մէկ վայրկեանի մէջ 6
 ոսկեդրամ կրնան գնահատել և օրը շուրջ 100,000 հատ ոսկի
 անոնց քննութեան կ'ենթարկուին :

«Պանքային հնչուն դրամի յատուկ այս շէնքերէն ստո-
 լերկրեայ սանդուխի մը միջոցաւ կ'երթցուի ուրիշ կամա-
 րածեւ սրահներ, ուր պահուած են շրջաբերութենէ ետ առ-
 նուած պանքատմները : Այս սրահները ճշմարիտ լաբլորին-
 թոնք են դարակներով ծածկուած նրբանցքներու, որոնց

մէջ պահուած են տոմարներու արցակներն ու ծրարները : Գաղափար մը տալու համար այդ պանքնօթիներու քանակին վրայ , հետեւեալ թուանշանները կը դնենք . — 13,400 տուփերու մէջ 77,745,000 տոմարի գրուած է : Եթէ այդ թուղթերը խառնիխուռն իրարու վրայ դիզուած ըլլային , 9 քիլօմէդր բարձրութիւն մը կ'ունենային , իսկ եթէ քովէ քով գրուած ըլլային , 20,000 քիլօմէթր երկայնութեամբ ժապաւէն մը կը ձեւացնէին : Անոնց արժէքը 50 միլիառ ֆրանք է , իսկ ծանրութիւնը 100 թօնօն կ'անցնի :

«Պանքային տոմարներուն վրայ տխարիկ մը նետելէ վերջ , կ'երթանք տպարանը : Հոս կ'արժէ դիտել տալ որ Պանքային առաջին տոմարը 1620 թուականը կը կրէ , և անկէ այսօր սովէն պէտքի թուղթեր ու տոմարներ կարելի եղած խնամքով պահուած են : Պանքային տպարանին [Printing Department] մէջ վեց ահագին մամուլներ կը գործեն պանքառման տպելու համար : Ասանք երկերկու հատ կը տպուին , և ապա մեքենայի միջոցով կը կտրուին : Մամուռը գործիքներ կան , որոնք ո՛չ միայն մեքենաներու անիւներուն շրջանը կը յայտնեն , այլ նաեւ տպուած տոմսերուն քանակը : Անգլիոյ Պանքային տոմսերուն թուղթը Պանքային շէնքին մէջ կը պատրաստուի , իսկ մեկանը՝ Ռէնի որթատունկի ցօղուններէն : Այս ցօղունները կ'այրեն և ածուխէն կը շինեն խիստ գեղեցիկ սեւ գոյնով մեկան մը :

«Այս տպարանէն անցնելով կ'երթանք կամարազարդ նկուղ մը , ուր երկաթներով ամրացած ահագին դրամարկներ կը գտնուին : Հոն միլիոնաւոր ոսկիի հարստութիւններ պահուած , պատսպարուած են : Պանքային վարչութիւնը և ոստիկանութիւնը անդուլ կը հսկեն այդ գանձերուն վրայ : Գիշեր ցերեկ երեսունեւչորս պահակներ կ'սպասեն : Իւրաքանչիւր դրան առջեւ շարունակ երկու պահակներ : Օրինակի համար , եթէ մէկը կեղծ պանքառման մը ներկայացնէ՝ դրամարկին , արկղակալը կամ ուրիշ պաշտօնեայ մը անմիջապէս կը մղէ ելեկտրական կոճակ մը , ու ասով եղելութիւնը իմաց կը տրուի պահակներուն : Անգլիոյ պանքան այցելող մը , ո՛վ որ ալ ըլլայ , շէնքէն ներս մտած վայրկեանէն մինչեւ դուռն ելած միջոցին շարունակ հսկողութեան տակ է մասնաւոր պաշտօնեաներու կողմէ» :

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ծովային Առեւտր. Դատարան

Յ Մ Ա Ր Տ

Ծովային Առեւտր. Դատարանը վճիռ մը տուած էր Նշան էֆ. Թորոսեանի և Գարակիւլեան էֆ.ի միջեւ բացուած դատին համար: Թորոսեան էֆ. այս վճռոյն մասին վերաքննիչ Ատենի դիմած էր, որ իր կարգին վճռած էր նոյն դատը վերադին տեսնել Ծովային Առեւտր. Դատարանին առջեւ: Խնդիրը կը դառնար Թորոսեան էֆ.ի ծախած 426 ոսկինոց վաճառքին փոխարժէքը դատարան սեքսոգիքս ընելու վճռոյն վրայ:

Խնդրոյն վերաբերեալ դատական թուղթերը կարգացուեց յետոյ, նախադահին հարցման պատասխանելով, Թորոսեան էֆ.ի փաստաբանը յայտարարեց որ յիշեալ գումարին կէսը հնչուն դրամ դատարանը սեքսոգիքս ըրած են և միւս կէսին համար երաշխաւոր տուած են: «— Սակայն, ըսաւ, փոխանորդեալս այս մասին ո՛ր և է կերպով պատասխանատուութիւն մը չունի Գարակիւլեան էֆ.ի գործին մէջ: Անկէ իր որդւոյն համար բացած վաճառատան ապրանքները ծախելու համար Գարակիւլեան էֆ.ն գործին մէջ տուած էր: Գարակիւլեան էֆ.ի հրապարակ հանած պարտավորահաներուն մէջ Թորոսեան էֆ.ի անունը ևս գտնուելուն համար, փոխանորդեալս պատասխանատու ընել ուղիղ չէ, եթէ այդպէս ըլլար, Պոլսոյ մէջ տատը քսան վաճառականներ կան Թորոսեան անունը կրող և ասոնց ամէնքն ալ Գարակիւլեանի գործառնութեան համար պատասխանատու ընել հարկ կ'ըլլայ: Երկրորդ՝ Թորոսեանի փաստաբանը Խորհուրեան էֆ. էր, եւ նոր ստանձնած եմ անոր փոխանորդութիւնը և տեղեկութիւն չունիմ թէ ասկէց առաջ տեղի ունեցած դատավարութիւններուն մէջ ո՛ր կէտին յենլով դատարանը 426 ոսկիին սեքսոգիքս ըլլալը վճռած է»:

Ասոր վրայ, նախադահը յայտարարեց որ եթէ տեղի ունեցած դատավարութեանց մանրամասնութեան կրկնուիլը կը փոխաքի, դժուար է, միայն երկու օրուան համար դատավարութիւնը կը յետաձգէ, որպէս զի եթէ կարենայ, թուղթերը աչքէ անցընէ: Դատարանը, յարեց նախադահը, Թորոսեան էֆ.ին՝ վաճառատան մէջ գտնուած ապրանքները

ծախած ըլլալու խոստովանութեան վրայ, անոր փոխարժէքին դատարանը տրոջիքս ձգուելուն վճիռ տուաւ : Նախագահը յետոյ հարցուց երկու կողմին թէ ուրիշ ըսելիք մը ունին : Սէնտիքներէն երկուսեան էֆ. նոյն գումարին առժամեայ գործադրութեամբ գանձուիլը խնդրեց : Դատարանը խորհրդակցելով մերժեց առժամեայ գործադրութեան առաջարկը, իսկ նոյն գումարին Թորոսեան էֆ.է գանձուիլը վճռեց :

5 ՄԱՐՏ

Կարգացուեցաւ Պետրոս էֆ. Համբարձումեանի աղերսագիրը, որով Ինճէօղլու Քօսթաքի էֆ.է ունեցած 8000 զրշ. պահանջին գանձուիլը կը խնդրէր : Դատարանը բերանացի յայտարարեց նաև որ ինքը 500 զրշ. ամսականով տասնեւվեց ամիս աշխատած է Քօսթաքի էֆ.ի քով, սակայն մինչեւ հիմա զրոսմ չէ ստացած, որով տասնեւվեց ամսուան մէջ 8000 զրշ.ի պահանջ մը կ'ունենայ, և յիշեալէն այդ դրամին գանձուիլը կը խնդրէ :

Նախագահին հարցմանը պատասխանելով, դատարանադէպին փոխանորդը առարկեց որ երբեք Պետրոս էֆ.ն իրենց քով ամսականով աշխատեցած չէն : Ասոր վրայ, Պետրոս էֆ. յայտարարեց որ ինք կրնայ անձնական վկանելով հաստատել թէ նոյնքան ատեն ծառայած է Քօսթաքի էֆ.ի քով, ու վկաներն ալ ներկայ են : Կանչուեցաւ վկաններէն մին, Օննիկ էֆ. Մարեան, որ ըսաւ թէ 1904 Հոկտեմբերի սկիզբէն մինչեւ 1906 Փետրուար 16, Պետրոս էֆ. կ'աշխատէր Ինճէօղլու Քօսթաքի էֆ.ի քով և այս անձին Պոլսէն Անատօլու և Անատօլուէն Պոլիս վաճառքներու փոխադրութիւնը Պետրոս էֆ.ի միջոցաւ կը փոխադրուէր : Միւս վկաները, որոնք չորս հոգի էին, նոյն եղանակաւ վկայութիւն տուին : Սակայն դատարանադէպին փոխանորդը առարկեց որ այս վկայութիւնները ո՛ր և է արժէք չունին : Անոնք ըստ օրինի պէտք է վկայեն որ « Ինճէօղլու Քօսթաքի էֆ. առաջարկեց Պետրոս էֆ.ին որ քովը աշխատի » : Այս ձեւին վրայ վկայելով միայն կրնան հաստատել թէ Պետրոս էֆ. ամսականով պաշտօն վարած է փոխանորդեալին քով :

Դատարանը, խորհրդակցելէ վերջ, մերժեց վկաներուն յայտարարութիւնը և ուրիշ վկաներ լսելու համար դատարարութեան շարունակութիւնը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ :

6 ՄԱՐՏ

Գաղանճեան Պետրոս էֆ.ի փոխանորդ Բիւզանդ էֆ. դատ բացած էր Խարբութիւնն Յարութիւն էֆ.ի դէմ և անոր ծախուած 23 ծրար մանածին փոխարժէք 2675 զրշ.ին գանձուիլը կը խնդրէր: Աղերսագիր կարգացուելէ յետոյ Բիւզանդ էֆ. բերանացի յայտարարեց որ իւրաքանչիւր ծրարը 125 զրշ.ի հաշուով 23 ծրար մանած ծախած են Յարութիւն էֆ.ի և անոր արժէքը 2675 զրշ. կը պահանջեն: Ասոր դէմ, գատախաղեալը առարկեց որ ինք 24 ծրար մանած միայն ստացած է, երկրորդ՝ իրենց սակարկութիւնն է ծրարը 90 զրշ. Օտմ. ոսկին 109էն և վաճառատուն յանձնելի, հետեւաբար իրենց սակարկութեան համաձայն 2675 զրշ. պարտք չունին: Դատարանը հրաման քաւ որ Յարութիւն էֆ. հաւատատէ ծրարը 90 զրշ.էն սակարկած ըլլալը: Յիշեալը յայտարարեց որ անկարող է այդ կէտը ապացուցանելու, որով ըստ օրինի հակառակ կողմին՝ գատախաղին երդում լինելու 90 զրշ.ի սակարկած չըլլալուն համար:

Գալով 2 ծրարին տարբերութեան խնդրոյն, գատախաղը յայտարարեց որ այդ մանածները Յարութիւն էֆ.ի հաշուոյն բերած ըլլալուն համար փոխադրութեան և ներածութեան ամէն տեսակ ծախքերը անոր կը պատկանի, ուստի 23 ծրարին մաքսատուքը փոխանակ հնչուն դրամ վճարելու հարիւրին ութի հաշուով 2 ծրար այնքն վաճառք տուած են: Դատախաղեալը առարկեց որ ինք ապրանքը վաճառատուն յանձնելի սակարկած է: Դատարանը խորհրդակցելէ յետոյ, նախագահը ըսաւ որ երկու կողմին այս առարկութիւնները ապացուցանելու համար ալ երդում կ'իյնայ, և եթէ երկու կողմն ալ երդում ընեն, վաճառման գործողութեան ջնջուիլը հարկ կ'ըլլայ, ուստի խորհուրդ տուաւ որ իրենց մէջ գտնուած տարբերութեան համար համաձայնին: Երկու կողմէ հաւանեցան նախագահին այս պատուէրին և գատախաղութիւնը շաբաթ մը յետաձգուեցաւ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

8 ՄԱՐՏ

Փատարան Ալիք էֆ. դատ բացած էր Գաղանճեան Խաչիկ էֆ.ի դէմ և 50 ոսկի պահանջին գանձուիլը կամ

յիշեալին սնանկացուիլը կը խնդրէր: Կարգացուեցաւ աղերսագիրը և դատախազը յայտարարեց որ 50 ոսկի կը պահանջէ Գալայճեան իրաւիկ Էֆ.Է՝ իրեն փոխանցուած 25 ոսկինոց մուրհակով մը և ի բացակայութեան 25 ոսկի վճարելու դատապարտուած վճռադրով մը, և խնդրեց որ այս գումարը գանձուի և կամ Գալայճեան Էֆ.Ի սնանկացուիլը վճռուի: Նախագահին հրամանաւ, դատախազեալին փոխանորդ Երկանեան Տիրան Էֆ. առարկեց որ ի բացակայութեան տրուած վճռադրով սնանկութիւն պահանջել օրինական չէ, որովհետեւ դեռ իրիւրագի միջոցը անցած չէ, և իր փոխանորդեալն ալ մտադիր է իրիւրագ ընել: Գալով 25 ոսկի մուրհակին, Երկանեան Էֆ. պատասխանեց որ ինք պատրաստ է անմիջապէս վճարել իրէն Ալիք Էֆ. երդնու թէ ինք մուրհակին ճշմարիտ կրողն է: Ալիք Էֆ. երդում ըրաւ մուրհակին ճշմարիտ կրողն ըլլալուն համար, և դատարանը խորհրդակցելով վճռեց որ 25 ոսկին յանձնուի դատարան՝ դատախազին վճարուելու համար, իսկ ի բացակայութեան տրուած վճռադրով սնանկութիւն պահանջել օրինական չըլլալուն՝ այս խնդրանքը մերժեց:

×

Կը լսենք որ Մանչէսթը հաստատուած վաճառականներէն Գոսթաքի Անանիատի տունը աղերսագիր մը տուած է Պոլսոյ առեւտրական Բ. դատարանին և խնդրած է որ Անտոնաքի Անանիատի սնանկութեան թուականը տասնեւմէկ ամիս աւելի առաջ տարուի: Խնդրարկուն կը յայտարարէր թէ ինք կընայ հաստատել որ Անտոնաքի Անանիատի տարի մը առաջ իսկ անկարող էր իր պարտքերը հատուցանելու և իրապէս սնանկ վիճակի մէջ էր: Այս պատճառաւ անոր պահանջատէրերէն Տեարք Հաճօբուլօ յիշեալին վաճառատան մէջ ներկայացուցիչ մը դրած էին ու անոր միջոցով իրենց պահանջները կը գանձէին, և քանի որ Անտոնաքի արդէն սնանկ էր, ուստի յիշեալ պահանջատէրերուն գանձած դրամներուն Մաալային վերագարծուիլը կը խնդրէր:

Սէնտիքները չէին ընդունած այս առարկութիւնը և Նախագահը կարծիքը ուղած էր ընդհանուր դատախազին, որ պիտի պատասխանէ խնդրոյն վերաբերեալ թուղթերը կարգաւէ վերջ:

PHRASEOLOGIE

1. La «Cérès» commencera à charger demain
2. La «Flora» décharge (charge) en quai
3. Une cargaison de bois est arrivée et est offerte en marché à des prix bon marché.
4. Les cargaisons de riz du Japon arrivées ici sont d'une qualité supérieure.
5. Le capitaine a déjà fait décharger et a commencé à vendre la cargaison /
6. On estime les cargaisons flottantes pour l'Europe à tonneaux . . .
7. Le navire est en charge pour votre port
8. Votre honorée du 6 courant m'apportait le certificat de chargement de 20 caisses de tabac chargées sur le bateau que vous avez eu la bonté de me donner en consignment
9. Le capitaine ira encore prendre un chargement de quelques ballots
10. Aujourd'hui le capitaine a commencé à charger
11. Les deux caisses de bougies sont chargées sur la même voiture
12. La moitié des marchandises est déjà embarquée (débarquée)
13. Il y a dans le port des envois de marchandises d'Angleterre pour votre ville
14. Ayez la complaisance de charger ces sucres sur un bâtiment en destination pour Cadix
15. Je ne voudrais pas en ce moment en avoir à vendre tout un chargement
16. Par l'arrivée de plusieurs cargaisons la demande a cessé
17. La cargaison se compose de coton
18. On y embarquera (chargera) de chanvre
19. Nous avons mis votre rhum à bord du navire le Baltimore, en charge pour la France
20. Il y a un autre navire en charge pour notre port

1. The «Ceres» begins to load (to take in cargo) to-morrow
2. The «Flora» loads (discharges) at the quay
3. A cargo of wood has arrived and is offered at a low price
4. The cargoes of Japanese rice which have arrived are of an exceedingly fine quality
5. The captain has already begun discharging and commenced to sell the cargo
6. The swimming cargoes for Europe are estimated at . . . tons
7. The vessel is taking in goods for your port
8. Your letter of the 7th inst. brought me bill of lading for 20 chests of tobacco, shipped in the vessel which you pleased to consign to me
9. The captain is going to ship a few more piece-goods
10. This day the captain has begun to load
11. The two cases are laden on the same waggon
12. Half the goods are already laden (unladen)
13. Shipments from England to this place are in the harbour
14. You will have the goodness to ship them by a vessel lying on the berth for Cadix
15. I should not like at present to have a whole cargo for sale
16. Several cargoes having dropped in, the demand has ceased
17. The cargo consists of cotton
18. She will take in hemp
19. We have shipped your rum on board the ship Baltimore bound for France
20. Another vessel has put up for that place

ԱՌԵՒՏՐ. ՈՃԵՐ ԵՒ ԱՍԱՑՈՒԱԾՆԵՐ

1. Սերհոզ շողենաւը վաղը պիտի սկսի ապրանք առնել
2. Ֆլորա շողենաւը քարափին վրայ կը հանէ (կամ հոնկէ կ'առնէ) ապրանքը
3. Բեռ մը փայտ ժամանելով հրապարակ հանուած է աժան գինով
4. Ճարմանի բրինձները, որոնք հոս ժամանեցին, շատ քնախիւ տեսակէ են
5. Եւրոպայի համար բեռցուած և ծովի վրայ գտնուած վաճառքը տաջափ թօնօ կը հաշուուի
6. Նաւապետը արդէն պարպել տուաւ վաճառքը և սկսաւ ծախել զայն
7. Այսինչ շողենաւը ձեր նաւահանգստին համար վաճառք կ'առնէ
8. Ամսոյս 7ին ձեր պատ նամակով ստացայ այսինչ շողենաւով իբր աւանդ ինձ զրկուած 20 սնտուկ ծխախոտին բեռնազիրը
9. Նաւապետը քանի մը հակ ևս պիտի առնէ
10. Նաւապետը այսօր սկսաւ ապրանք առնել
11. Մովի 2 սնտուկներն ալ միեւնոյն կառքին յանձնուեցան
12. Վաճառքին կէսն արդէն բեռցուած է (կամ պարպուած է)
13. Նաւահանգստին մէջ մեր քաղաքին համար անգլիական վաճառքներ կան բեռցուելիք
14. Հաճեցէք ֆատիքս մեկնող շողենաւի մը բեռցնել այս շաքարները
15. Այս պահուս չեմ ուզեր շողենաւին ամբողջ վաճառքը ծախել
16. Շողենաւով շատ ապրանք գալուն պատճառաւ խընդրանքը դադրեցաւ
17. Շողենաւին բեռը բամբակէ կը բնդկանայ
18. Շողենաւը քթան պիտի առնէ
19. Ձեր ուսը յանձնեցինք Պալթիմօր շողենաւին, որ փրանապի համար ապրանք կ'առնէ
20. Այդ նաւահանգստին համար ապրանք առնող ուրիշ շողենաւ մ'ալ կայ:

1. Die „Ceres“ beginnt morgen zu laden.
2. Die „Flora“ ladet am Quai aus (ein).
3. Eine Ladung Holz ist angekommen und zu billigen Preisen am Markt.
4. Die hier angekommenen Ladungen Japan. Reis sind von außergewöhnlich schöner Qualität.
5. Der Kapitän hat bereits ausladen lassen und mit dem Verkauf der Ladung begonnen.
6. Die schwimmenden Ladungen werden für Europa auf . . . Tonnen veranschlagt.
7. Das Schiff „E“ liegt in Ladung nach Ihrem Hafen.
8. In Ihrem Schreiben vom 7 d. M. erhielt ich Ladungsschein über 20 Kisten Tabak mit „Merkur“ verladen, welche Sie mir in Konsignation zu geben belieben.
9. Der Kapitän wird noch einige Stück guter laden.
10. Der Kapitän hat heute zu laden angefangen.
11. Die beiden Kisten sind auf den nämlichen Wagen geladen.
12. Die Hälfte der Güter ist schon (aus-) geladen.
13. Es liegen Ladungen aus England für hier in dem Hafen.
14. Belieben Sie dieselben auf ein nach Cadix in Ladung liegendes Schiff zu verladen.
15. Ich möchte in diesem Augenblicke keine ganze Ladung davon zu verkaufen haben.
16. Seit dem Eintreffen mehrerer Ladungen hat die Nachfrage aufgehört.
17. Die Ladung besteht aus Baumwolle.
18. Es wird Hanf in Ladung nehmen.
19. Wir haben Ihren Num. an Bord des Baltimore der nach Frankreich in Ladung liegt, verschifft.
20. Es liegt ein anderes Schiff in Ladung nach diesem Hafen.

ԱՌՅԻՏՐ. ԲԱՌԱՐԱՆ.

«ԲԻՐԱԿՆՅԻ

Հակառակ վերջին քառորդ դարու մէջ եղած նուազման, տակաւին 2,440,000 հոգի կը պարապին երկրագործութեան: Յետոյ կուգան հիւսելական ճարտարարուեստը, որուն կ'զբաղին 1,460,000 հոգի, վաճառականութիւնը՝ 1,160,000, հանքերը՝ 650,000, մեքենաներու շինութեան աշխատողք՝ 400,000, երկաթի ու պողպատի վրայ աշխատողք 470,000, եւ ըն.:

Եկամուտ. — Վերջին վիճակագրութեան մը համաձայն, Անգլիոյ տարեկան հասոյթն է 108,336,000 սդերլին, որ կը բաժնուի հետեւեալ կերպով.

ժամանակակից	Մաքս	20,850,000
	Սպառումի տուրք Սթ. 29,200,000	
	Ժառանգական » » 11,400,000	
	Դրոշմի » » 7,630,000	
	Եկամուտի » » 18,000,000	
	Չանազան » » 2,370,000	68,600,000
	Հեռագիր և թղթատարութիւն	15,860,000
	Չանազան հասոյթք	3,026,000
		108,336,000

Քրտիրմը (Մաքսատուրք) և Էֆսայզը (Սպառումի տուրք) կ'առնուին Անգլիոյ մէջ արտադրուած կամ ներածուած ինչ ինչ ապրանքներէ, օրինակի համար աւքօլ, իր զանազան ձեւերուն մէջ, թէյ, խահուէ, քաքաօ, ծխախոտ և ուրիշ մէկ կամ երկու նուազ կարեւոր ապրանքներ: Էսդէյի տարի (Ժառանգական տուրք) յառաջատուական է: Ինֆրմ դաֆսը (Եկամուտի տուրք) Հարաւ—Ափրիկէի պատերազմէն ի վեր 5% է, բայց տարեկան 160 սթերլինէն պակաս եկամուտներն ազատ են այս տուրքէն, որ 1894էն մինչեւ 1900, 3.34% էր: Լիւնս դաֆսը (Կալուածական տուրք) տարին մօտաւորապէս 7,400,000 սդերլին կ'արտադրէ:

Ծախք. — Անգլիոյ գլխաւոր ծախքերն են հետեւեալները.

	Սդերլին
1. — Հանրային պարտքի տոկոս	25,000,000
2. — Անձնական գանձ և դատական նախա- րարութիւն	2,044,000
3. — Նաւատորմ	24,068,000
4. — Բանակ	20,000,000
5. — Փողաքային պաշտօնատարք	22,052,000
6. — Մաքսային վարչութիւն	2,816,000
7. — Հեռագրութիւն և թղթատարութիւն	12,197,000
Գումար Սդ.	108,150,000

Թիւ 1 և 2 ծախքերը կը վճարուին «Բանաօլիտէյթըն Ֆօնա» ըստած. գրամադրէն, իսկ թիւ 3 և 7 ծախքերը տարուէ տարի կը քուէարկուին: Փողաքային պաշտօնաւորաններու յատկացած ծախքին կէսը կը արուի դատօրհարակութեան գործին: Այս գումարէն գուրո են «Հանրային Դպրոց» անունով ծանօթ և կրօնական ընկերակցութիւններէ կախեալ վարժարաններու, «Սեֆրնսերի թրպիֆ սփուր» ներու և մանաւոր վարժարաններու ծախքերը:

Գ. — Անգլիական հայտնութեան հաշուեկշիռը. — Մէկ դարու շրջանի մէջ, Անգլիոյ ընդհանուր վիճակը տալէս ներկայացուցած է Լորտ Հէլլինգդէն.

	1801 թն	1901 թն
Ժողովուրդ	16,345,646	40,599,000
Միայն Լոնտոն	861,845	4,441,710
Արտածութիւնք	Ա. Ո. 23,917,000	24,014,000
Ներածութիւնք	» 21,013,000	485,076,000
Հանրային պարտք	» 537,653,070	635,040,965
Թղթատարական հասոյթ	» 716,000	12,710,000
Ընթացք Քօնաօլիտէի	» 62	98
Անգլիոյ պանքային շրջա- բերած տոմսերը	» 13,845,001	30,527,700
Յօրենի քուօրթըրլին գլինը	5, 12, 8	1, 8, 9

Սըր Բ. Կիֆըն, Անգլիոյ տաճէն նշանաւոր վիճակագիրներէն մին, 1899 Փետր.ին բանախօսութիւն մը ընելով «Գաղթականութեանց Արքայական Կաճառին» առջեւ, ներ-

կայացուցած է Անգլիական կայսրութեան հաշուեկշիռը, 1871էն ի վեր: Ահա այդ հաշուեկշիռն ամփոփումը. —

Ժողովուրդ. — Ամբողջ բնակչութիւն 407 միլիոն (որուն 50 միլիոնը անգլիացի), այսինքն աշխարհի բնակչութեան մէկ քառորդը: 1871էն ի վեր յաւելում 125 միլիոն, 12 $\frac{1}{2}$ միլիոնը անգլիացի, այսինքն Անգլիոյ, Քանադայի և Աւստրալիոյ բնակիչ, բնիկ ցեղերէն զատ, և 112 $\frac{1}{2}$ միլիոնը հայասկ, այսինքն Անգլ. Ափրիկէի, Հնդկաստանի և պզտիկ գաղթավայրերու բնակիչք:

Եկամուտ. — Կայսրութեան տուրքերն 1807 ին եղած են 24 միլիոն սթերլին, որուն 13 միլիոնը վճարած են Անգլիացիներ և 11 միլիոնը հպատակներ: 1871 էն ի վեր յաւելում 12 միլիոն:

Վաճառականութիւն. — Անգլիոյ ներածմանց ու արտածմանց գումարը 1807 ին 1 $\frac{1}{2}$ միլիառ սթերլին էր: 1871 էն ի վեր աւելցած է 440 միլիոն:

Սւր Բ. Կիֆընի վիճակագրութիւններէն սա երեք մեծ իրողութիւններն ուշագրաւ են ամէնէն աւելի: 1. Այն երկիրը, ուր ժողովուրդի, եկամուտի ու վաճառականութեան յառաջդիմութիւնք շատ արագ եղած են, Հորաւային Ափրիկէն է, որուն բնակչաց թիւը՝ 1871 էն ի վեր՝ աւելցած է 275 0/0, հանրային եկամուտը՝ 910 0/0 և վաճառականութիւնը՝ 513 0/0: 2. Այն երկիրը, որ ամենամեծ դեր կը խաղայ կայսրութեան նիւթական կեանքին մէջ՝ Հնդկաստանն է, իր 300 միլիոն բնակչով: 3. Փոխանակ յառաջդիմութեան, անկումի նշաններ կ'երեւին պզտիկ գաղթավայրերու մեծ մասին, մասնաւորապէս Կիւլանայի և Անգլիկանց մէջ:

Դ. Պանֆաներ. — Անգլիոյ մէջ, պանքայի գործերը մասնաւոր հաստատութիւններու կամ ընկերութիւններու ձեռքն են առաւելուպէս: Ասոնցմէ զատ, կան ուրիշ պանքէոներ որք սահմանափակ գործեր միայն կ'ընեն, և վարկի վաճառականներ են աւելի:

Կազմութիւն պանֆաներու. — Մասնաւոր պանքաները շատ հին ատենէ ի վեր հաստատուած տուներ են, որք մեծ աղղեցութիւն ունեցած են սեղանաւարական գործերու վրայ, բայց աստիճանաբար կ'անհետանան Անանուն ընկերութիւն-

ներու կողմէ հաստատուած պանքաներու անօրինակ մրցու-
մին առջեւ : Մասնաւոր պանքաներու թիւը, ինչպէս կ'երևայ
Ա. Յուցակին մէջ(*), 267էն (1858 ին) իջած է 102ի (1896ին) :
Անանուն ընկերութիւններու հաստատած պանքաներն ալ
նուազելու վրայ են, մեծ պանքաներուն իրարու հետ ձու-
լելուն հետեւանքով : 1858 էն մինչեւ 91, այս պանքանե-
րուն թիւն 123 էն 143 ի բարձրացաւ, բայց 1896 ին ինկաւ
125 ի, և դեռ իյնալու վրայ է : Ընդհակառակը, պանքայի
գործառնութիւններու ոահմանը կ'ընդարձակուի հետզհետէ :
1858 ին պանքաներուն մասնաձիւղերուն թիւն էր 2005, որ
5527 ի բարձրացած է. այժմ : Բարձրացումը կը շարունակէ
տակաւին : 1883 ին Անգլիոյ մէջ 11,000 հոգիի մէկ պանքա
կ'իյնար. այժմ 8000 հոգիին մէկ պանքա կ'իյնայ :

Վիճակագրութիւն. — Բ. Յուցակին մէջ կ'երեւի սեղա-
նաւորական գործերու ընդհանուր պատկերը : 257 պանքա-
ներէն 149 ը միայն հաշիւ տուած են հրապարակաւ, իսկ
միւս 78 մասնաւոր պանքաներու հաշիւներն հրատարակուած
չեն : Ահաւասիկ ծանօթ բոլոր պանքաներուն աշխարհադա-
կան բաժանումը :

	Մասնաւոր պանքա	Ընկ. պանքա
Անգլիոյ պանքա		1
Լոնտոնի պանքաները	24	18
» և գաւառի պանքաները	4	14
Գաւառային պանքաներ. — Հիւսիս	3	6
» » . — Լիվրբուլ	5	5
	36	44

Գաւառային պանքաներ

»	»	. — Մանչէսթըր	4	10
»	»	. — Եօրքշայր	7	21
»	»	. — Կեդր. Արևելք	12	11
»	»	. — Արևելք	2	3
»	»	. — Հիւսիս-Արևելք	24	2
»	»	. — » - Արևմուտք	15	8
և Կալէսի երկիր				

[*] Յուցակները այբուբենական կարգով դրուած են այս
հատուածին վերջը :

Մէն կղզի և Անգլենորման կղզիներ	1	6
Սկոտլա		10
Իրլանտա	2	9
	103	124

Մտնաւոր պանքաները գլխաւորապէս երկրագործական կեդրոններու մէջ կը գործեն աւելի, մինչ ընկերական պանքաներն իրենց գրամագլուխները կը շահագործեն ճարտարական ու առեւտրական կեդրոններու մէջ:

Դրանագլուխ. — Ամբողջ Անգլիոյ մէջ պանքաներու գործածած գրամագլուխը 84 միլիոն սթերլին է: Խակ չվճարած գրամագլուխն ու պահեստիներն այս գումարին եռապատկն են:

Պարսֆ. — Պանքաներն հասարակութեան կը պարտին 798 միլիոն սթերլին որ 5 տարուան մէջ 137 միլիոնի յաւելում մը ունեցած է:

Պանֆտուս. — Գ. Յուցակին մէջ կ'երեւայ պանքատուներու շրջաբերութեան գումարը: Սկոտլոյ և Իրլանտայի մէջ պղտիկ վճարումներու համար այնքան չէք չին գործածեր որքան Անգլիոյ մէջ:

Ընդհանուր դրանագլուխ. — Պանքայի գործերու համար ամբողջ Անգլիոյ մէջ գործածուած ընդհանուր գրամագլխին գումարը կը հասնի 950 միլիոն սթերլինի, որուն 30%ը կը պատկանի Լոնտոնի և Անգլիական մեծ քաղաքներու միջև գործ ընող պանքաներուն: Յետոյ կուգան գաւառային պանքաները, 25%: Երրորդ կարգն են Լոնտոնի պանքաները, 16%: Պանքաներու գոյքը կը բաղկանայ.

	Սթերլին	%
1. — Հասարակութեան եղած կանխավճարներէ	510,196,000	54
2. — Շահու գրուած գրամներէ	245,878,000	26
3. — Պատրաստ գրամէ	195,602,000	20
	951,676,000	100

Ծախք եւ Շահ. — (Գ. Յուցակ). — 131 պանքաներ իւրենց շահը ծանուցած են: Ասանցմէ 65 ը միայն հրատարակած են իրենց վարչական ծախքերը: Շահաբաժիններն ընդհանրապէս եղած են 10—20%, անուանական արժէքին

վրայ : Բաժնեթուղթերու ընթացքը (comps) նշանակուած է
Ե. Յուցակին մէջ : — Վիճակագիր մը Անգլիոյ 227 պանքա-
ներուն զուտ շահը հաշուած է այսպէս . —

Սթերլինգ

113 պանքաներ, որք ջուցակին մէջ նշա-
նակուած են 9,149,000

36 պանքաներ, որոց հաշուեկշռին մէջ շա-
հը ջուցուած չէ 1,177,000

78 պանքաներ, որք հաշիւ հրատարակած չեն 300,000
Բնդհանուր շահ 10,6 6,000

65 պանքաներու համագումար ծախքերն են 4,228,300
Սթ. և շահերը՝ 4,994,800 : Ծախուց համեմատութիւնն է
ուրեմն 85 $\frac{1}{10}$: Անգլիոյ պանքային շրջաբերութեան հանած
տոմսերուն արժէքը 29,813,280 Սթ. էր 1900 Դեկտ. 31 ին :

Ե. Փոխադրութիւնք . — Անգլիոյ մէջ, վերջին 150 տա-
րիներու միջոցին, նաւարկելի գետերէն ետք արհեստական
ջրանցներու, և անոնցմէ ետք թրամուէյներու և երկաթու-
ղիներու յառաջդիմութիւնը շատ արագ եղած է : Այս յա-
ռաջդիմութեան գլխաւոր շրջաններն են .

1. Նաւարկելի գետեր . — Էքզէզէր ջրանցը, որ էքս
գետին զուգահեռական է, շինուեցաւ 1566 ին : Այս շինու-
թեան յաջորդեցին ուրիշ բազմաթիւ նմանօրինակ ձեռնարկ-
ներ : Այս կարգի վերջին մեծ աշխատութիւնը եղաւ Մըրթէյի
և Իրուէլի նաւարկելի վիճակի վերածումը, 1720 ին :

2. Արհեստական ցրանցները . — 1750 ին, Պրիճուօլլի
գուքան և ճէյմս Պրինտլի արտօնուեցան շինել ջրանց մը
Ուօրսէյէ ի Սալֆօրտ : Այս ճամբան ի վեր հանեց ամխա-
հանքի կարեւոր աղբիւր մը, և անոր յաջողութիւնը պատ-
ճառ եղաւ ուրիշ շատ մը ջրանցներու շինութեան, որք Լան-
քաշայրի ճարտարագործ գաւառն և Միտլէնսը կապեցին
Լիվըրքուլի նաւահանգստին հետ : Յետոյ շինուեցան ուրիշ
ջրանցներ, որք Լանքաշայրի, Եօրքշայրի, և Միտլէնսի ա-
մէն մասերն հազարգակցութեան մէջ դրին գլխաւոր նաւա-
հանգիստներուն հետ :

3. Երկաթուղիներ, ամէնէն առաջ, օժանդակ մը եղաւ
ջրանցներուն : Առաջ, ձիերը կը գործածուէին իբր միջոց

փոխադրութեան : Յետոյ տեսան որ երկաթեայ ուղիները նուազ ծախք կը պահանջեն քան սովորական ուղիները, մանաւանդ թէ անհամեմատ գիւրութիւններ կ'ընծայեն : Այն ատեն սկսաւ փոխադրութեանց պատմութեան Գ. շրջանը : 1801 ին, արտօնութիւն տրուեցաւ Քրօյտընէ ի Ուէնտսուօրթ երկաթուղւոյ մը շինութեան, Թէմիզի վրայ : Յետոյ ասոր պէս շատ ճամբաներ շինուեցան :

4. Շոգեկառոյթ առաջին անգամ ըլլալով քաղեց 1829 ին Սոքթըն—Տարլինկդըն գծին վրայ : Շոգիի շրջանին առաջին 20 տարիներուն մէջ, 2000 մղոն երկաթուղի շինուեցաւ : Զեւնարիութեանց յաջողութիւնը շահագիտութեան գրգիռ ըլլալով, յաջորդ երեք տարիներուն մէջ 8500 մղոն երկաթուղի աւարտեցաւ : Յետոյ պահ մը դադար : Վատահութիւնը վերադարձաւ : 1854 ի վերջերք, 8000 մղոն տեղ ճամբաց շինուեցաւ, որու $\frac{3}{4}$ ը՝ կրկին գիծ : 1854 ին և յաջորդ տարիներուն, շինուած գիծերէն շատերը միացան : Անգլիոյ երկաթուղիները մասնաւորներու սեփականութիւնն են : Ասով հանդերձ կառավարութիւնը հակակշիռ ի գործ կը դնէ անոնց վրայ : Այս հաստատմին յարակից ցուցակներուն մէջ կերելի վիճակագրութիւնը Անգլիոյ ամէնէն կարեւոր 14 երկաթուղեայ ընկերութիւններու, որոց իւրաքանչիւրին գրամագուլթը 10 միլիոն սթերլինը կ'անցնի :

2. Երկրագործութիւն. — Տարագործութեան, վաճառականութեան և փոխադրութեան յառաջդիմութիւնք շատ աւելի արագ եղած են Անգլիոյ մէջ քան երկրագործական ճարտարարուեստներուն յառաջդիմութիւնք : Վերջին մարդահամարին, երկրագործութեան արտադրող անձերու թիւն էր $\frac{1}{2}$ միլիոն, որոց $\frac{6}{10}$ ը կ'ընէ : Է. Ցուցակին մէջ պատկերացած է Անգլիոյ երկրագործ ժողովրդեան բաժանումն և մշակեալ հողերուն յարաբերական կարեւորութիւնը : Երկրագործ ժողովրդեան կէսէն աւելին հաստատուած է Անգլիոյ և Կալէսի երկրին մէջ, և $\frac{40}{100}$ ը՝ Իրլանդիոյ մէջ : Յետոյ կուգան Անգլիական կղզիները, $\frac{8}{100}$: 1898 ի հունձքերուն վիճակագրութիւնը ամփոփուած է Ը. Ցուցակին մէջ : Մշակութիւնը մեծապէս կը տարբերի Անգլիոյ իւրաքանչիւր մասերուն մէջ : Մեծն Բրիտանիոյ հերկելի հողը

47% է (Յուդայի Թ.) և մարգագետինները՝ 54%⁰, իսկ Իրլանդիայի մէջ՝ 24, 7%⁰ և 75%⁰: Իրլանդիայի աւելի կաթնաղանձ արտադրութիւններու երկիրն է, մինչ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ՝ արտադրութեան բնութիւնը տեղւոյն համեմատ կը փոխուի մեծապէս:

Հունձք. — Ը. և Ժ. Յուդայիներուն մէջ խօսուած է գլխաւոր հուձքերուն վրայ: Իրլանդիայի մեծ տեղ տուած է գետնախնձորի մշակութեան: Գետնախնձորն այս երկրին աշխատասէր ժողովրդեան գլխաւոր սնունդը կը կազմէ: Շոգամը, ձմեռ առանձին, իբր սնունդ կը տրուի արջաւաններուն: Մեծն Բրիտանիա իր 33,028,472 բնակչով 3,280,000 թօնօ գետնախնձոր կ'արտադրէ, մինչ Իրլանդիայ բնակչութեան յիշով, 2,900,000 թօնօ կ'արտադրէ:

Է. Արսափին վաճառականութիւն եւ նաւարկութիւն. — Անգլիոյ և ուրիշ երկիրներու միջեւ ապրանքներու փոխանակութիւնը մեծ մասամբ անգլիական նաւերով կը կատարուի: Մէկ տարուան մէջ իբր 50,000 շոգեհաւեր ու առագաստանաւեր, ամենքը 35 միլիոն թօնօ տարողութեամբ, կը մտնեն Անգլիոյ նաւահանգիստները: Ասոնցմէ 30,000 անգլիական և միւսները Ֆրանսական, Գերմանական և այլն են:

Արսածութիւնք եւ ներածութիւնք. — 1. և 2. ցուցակներուն մէջ կ'երեւին Անգլիոյ արտաքին վաճառականութեան գլխաւոր արդիւնքները, որոց արժէքն էր, 1900ին, 800 միլիոն սդերլին, 1894էն ի վեր 80 միլիոնի յաւելմամբ: Ներածումները միշտ աւելի են արտածումներէն: 1898ին, այս առաւելութիւնն էր 176 միլիոն: 3. և 4. ցուցակներուն մէջ կ'երեւին 1898ի և 1900ի վաճառականութեան ծաւալը: Պիտի տեսնուի որ անգլիական ստացումներու մէջ Հինդկաստան իր զրկածէն աւելի ապրանք կ'ստանայ Անգլիայէ: Այսպէս է նաեւ Բարեյոյսի գաղթավայրը, մինչ հակառակը տեղի ունեցած է Քաննատայի և Աւստրալիոյ համար: Ներածումներու մէջ Ֆրանսա և Միացեալ Նահանգները առաջին կարգին վրայ կը գտնուին. իսկ արտածումներու մէջ Գերմանիոյ բաժինն աւելի մեծ է քան Ֆրանսայի կամ

[Կը շարունակուի]

ԱՌԵԻՏՐ. ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՕՐՀԱԹԻՒ

×

Ասկից առաջ գրուածներէն տեսանք որ Օրհաշուին պաշտօնն է օրը օրին արձանագրել 1. — Պարտականներու և պահանջողներու հաշիւները, 2. — Վաճառատուն մտած և անկէ ելած ապրանքները, 3. — Առեւտրական թուղթերը, 4. — Ստացուած և տրուած գրամները, 5. — Շահերն ու վնասները:

Այս տարբեր գործողութիւնները առանց շփոթութեան արձանագրելու համար առնենք տետրակ մը, երկու երեսի վրայ: Ձախ երեսին վրայ ունինք հետեւեալ սիւնակները. —

1. — Մայր հաշուին էջերուն թիւը

2. — Պարտի կամ Պահանջի:

3. — Լայն միջոց մը բաց կը ձգուի գործառնութեան մանրամասնութիւնը գրելու համար:

4. — Կրկին սիւնակ մը, արձանագրելու համար մեր պարտականներուն վերաբերեալ գումարները:

Այ կողմի երեսին վրայ կը գծենք երկու սիւնակներ, որ կը գրուին

1. — Վաճառատուն մտած և անկէ ելած ապրանքները

2. — Փանձելի տոմսերը, մուտքի և ելքի թիւերով հանդերձ

3. — Մտած և ելած գրամները

4. — Շահերն ու վնասները

Այս է ահաւասիկ մեր յիշած Օրհաշուին ատաղձը: Տեսակ մը խորշագարան է տպեալ վերնագրերով, որոնց մէջ, ինչպէս պիտի տեսնենք, տղայ մը իսկ կրնայ դասակարգել բոլոր առևտր. գործառնութիւնները, ի՜նչ որ ալ ըլլան: Ասկի լաւ հասկցնելու համար, օրինակով խօսինք. —

ԱՊՍՌԻԿ ԳՆՈՒՄ

Մարտ 2ին Տիար Յակոբեանէ գնեցինք 2420 զրշ.ի ապրանք, Մարտ 25ին վճարելի. —

Տիար Յակոբեան մեզ արժէք մը յանձնեց, հետեւապէս պահանջող է և ըստ պահման Երանաշուին մէջ պահանջող կ'ընենք զայն: Ուրեմն կը գրենք. — Պահանջե՛ ՏԻԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Մարտ 2ի իր հաշուեցոյցը, արժեք 25 Մարտի, և 2420 զրշ.ը կ'անցընենք պահանջատէրներու սիւնակին մէջ: Պահանջողը գտանք, բայց ո՞վ է պարտականը: Անշուշտ մենք ենք, քանի որ 2420 զրշ. ստացանք: Բայց որովհետեւ մենք միայն վաճառք, թուղթ կամ դրամ ստացանք, այս երեք հաշիւներէն մէկուն՝ ապրանքի հաշուոյն մուտքին կողմը կը գրենք գումարը, քանի որ մեր ստացածը ապրանք էր: Այս կերպով միւսներն գումարը արձանագրած կ'ըլլանք հաշուի մը պահանջքին և ուրիշ հաշուի մը պարտքին կողմը, այսպէս, Ընդհ. Ապրանք պարտի 2420 զրշ. և Տիար Յակոբեան պահանջե 2420 զրշ.: Ասկէ տուա՛լ կուգան կրկնաճանար և փորձակշիռ:

ԱՊՍՈՒԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Մարտ 2ին ծախեցինք Տիար Յարութիւնեանի 720 զրշ.ի կերպաս, և 360 զրշ.ի մետաքս, ընդ աւելնք 1080 զրշ. պայմանաւած մը ետք վճարելի:

Տիար Յարութիւնեանի ապրանք յանձնեցինք, որով մեր պարտականն է: Ուրեմն մեր Երանաշուին մէջ կը գրենք. — ՏԻԱՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ պարտի մեր հաշուեցոյցը: Յետոյ մանրամասնութիւնները գրելով, 1080 զրշ.ի գումարը կ'անցընենք պարտականներու սիւնակին մէջ: Այս 1080 զրշ.ը, որ մեր վաճառատունէն գուրս ելած ապրանքին արժէքն է, նոյնպէս կ'անցընենք ապրանքի հաշուոյն ելքի կողմը և կ'ունենանք այսպէս պարտի և պահանջե: — ՏԻԱՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ պարտի և ԸՆԴՀ. ԱՊՐԱՆՔ պահանջե:

ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Կանխիկ վաճառումը ի՞նչ է, — վաճառատունէն ապրանք գուրս կ'ելնէ և սնտուկը դրամ կը մանէ: Հոս ո՛չ պարտական կայ ոչ պահանջող, քանի որ ապրանքը տուելէնուս պէս փոխարժէքն ստացանք հնչուն դրամով: Ուրեմն պարզապէս այս գումարը կ'անցընենք Ընդհանուր ապրանքին ելքին և Սնտուկին մուտքին կողմը, որով Ընդհ.

ապրանքը պահանջող և Մնտուկը պարտական կ'ըլլայ և այս կերպով կրկին արձանագրութիւն և փորձակշիռ առաջ կուգայ :

ՁԱՆԱԶԱՆ ԾԱԽԻՔԵՐ

Ամէն ծախք որ կ'ըլլայ առանց փոխարէն առնելու վաճառելի իր մը, պէտք է նկատուի իբր զէն : Ուստի այս մըտք եղած ամէն ծախք կ'արձանագրենք մնտուկին ելքին կողմը և զէն ու շահի սխեմակին մէջ, որով հոս ալ կրկին արձանագրութիւն և փորձակշիռ առաջ կուգայ :

ՎՃԱՐՈՒՄ

Տխար այսինչ Յնվր. 1էն ի վեր մեզ կը պարտի 2360 զրշ. : Ի փոխարէն մեզ կուտայ 1200 զրշ. ի թուղթ մը փետր. 28ին վճարելի, 220 զրշ. ի վաճառք, 890 զրշ. հնչուն դրամ և կը պահանջէ մեզմէ 50 զրշ. ի զեղջ մը :

Տխար այսինչ մեզ կը յանձնէ 2360 զրշ., առանց իբրեւ փոխարժէք բան մը ստանալու հիմա, (որովհետեւ նախապէս ստացած էր), ուստի պահանջող կ'ընենք զինքը այդ գումարին համար և պահանջատէրներու սխեմակին մէջ կ'արձանագրենք 2360 զրշ. : Մեզ յանձնեց 1200 զրշ. ի թուղթ մը, զոր կ'անցընենք թղթապանակի հաշուոյն մուտքին կողմը : Տուաւ նաեւ 220 զրշ ի վաճառք, զոր կ'արձանագրենք Ընդհ. ապրանքի մուտքին կողմը : Մենք իբրեւ 50 զրշ. ի զեղջ մը ըրինք : Այս զեղջը կ'որոշուտ մ'է մեզ համար, քանի որ 50 զրշ. պակաս կ'ստանանք : Ուստի այդ գումարը կ'արձանագրենք Զէն ու շահի սխեմակին մէջ : Վերջապէս տուաւ նաեւ 890 զրշ. ի հնչուն դրամ, զոր կ'արձանագրենք Մնտուկի հաշուոյն մուտքին կողմը : Արդ, $1200 + 220 + 890 + 50$ հաւատար են 2360ի և որովհետեւ այս մասնակի գումարները Ընդհ. ապրանքին, Առեւտր. թուղթերուն, Մնտուկին և Զէն ու շահին պարտքին կողմն անցած են, կը նըշանակէ որ կրկին արձանագրութիւն եղած է և հետեւապէս փորձակշիռ կ'ըլլայ :

Այս օրինակները բաւական են դադարտար մը տալու համար օրհաշուին ընթացքին վրայ և ցոյց տալու համար թէ որքան պարզ և զիւրիւն է անոր կիրառութիւնը : Եւ յետոյ, աւելի ազէկ համոզուելու համար, կը բաւէ կարգալ հետեւեալ լսացատրութիւնները, որոնք պիտի տրուին իւրաքանչիւր յօդուածի վրայ :

ԱՅՍ ՕՐՀԱՇՈՒԻՆ ՄԻՋՈՑԱԻ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՄԷՋ ՄՏՅՈՒԱՄ ԲԱՐԻՈՒՌՈՒՄՆԵՐ

Եւ պատասխան՝ դիտողութեանց

Ընդհ. Ապրանք զանազաններուն, այս ինչ այս ինչին, Մտուել Զէն ու չահի են. ֆոռմիւշները մեռեալ տառ պէտք է նկատուին և մեր ընթերցողները, եթէ կ'ուզեն այս մէթոտին ուսումնասիրութենէն օգտուիլ ստուգապէս, պէտք է որ բոլորովին մոռնան յիշեալ ֆոռմիւշները և նկատեն զանոնք իբրեւ երբեք գոյութիւն չունեցող: Պարսի և Պահանջե միակ բացատրութիւններն են, որոնց նշանակութիւնը լաւ ըմբռնելու է: Պարսի և Պահանջե բառերը կը գործածենք պարտականներու և պահանջողներու համար, որոնց հաշիւները պիտի փոխադրուին Մայր—Հաշիւ: Միւս բոլոր յօդուածները պիտի գրենք ինչպէս որ եղած են, այսինքն գնուած, ծախուած են. պարզ, յստակ և հասկնալի ըլլալու համար:

Պարտականներու և պահանջողներու սիւնակը մեզ կը ներկայացնէ Մայր—Հաշիւ փոխադրելիք բոլոր գումարները, այնպէս որ Մայր—Հաշուին բոլոր Պարսիներուն և Պահանջներուն գումարը հաւասար պիտի ըլլայ Օրհաշուին պարտականներու և պահանջողներու սիւնակներուն գումարին: Սոյեղին ալ նմանապէս հաւասար պիտի գան իրարու: Այս կերպով, Օրհաշիւ և Մայր—Հաշիւ փոխադարձաբար կը հակադռն դիրար:

Աջ երեսին չորս կրկին սիւնակներուն շնորհիւ, այլ և հարկ չըլլար ապրանքներու մուտքի և ելքի տուեալութեան թերութեան ընդօրինակութեան, սնտուկի տոմարներու և նոյն իսկ ձեռատետրի: Ահաւասիկ մէկ անգամէն 4—5 օժանդակ տոմարներ կը ջնջուին, ինչ որ մեծ առաւելութիւն մ'է մանաւանդ փոքրաքանակ վաճառականներու համար, որոնք կանոնաւոր տոմարներ բռնելէ կը խրոչէին հին մէթոտով անհրաժեշտ եղած բազմաթիւ տոմարներուն պատճառաւ: Այս ձեւ Օրհաշիւը հաւասարապէս կը գործածուի թէ՛ փոքրաքանակ և թէ՛ մեծաքանակ վաճառականութեան մէջ, ինչպէս պիտի տեսնենք յետոյ:

Առեւտրական Քրոնիկ

ՄԵԶՐԱՄՈՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

ԻՐԶՐՈՒՄԻ ՏԵՍԱԿԸ ԱՄԵՆԷՆ ԼԱԻՆ Է

X

Թուրքիոյ առեւտրական հրապարակներուն վրայ մեղրամոմը կարեւոր վաճառք մ'է: Կը ծախուի իր մէջ պարունակած օտար ու աղտոտ նիւթերը զտուելէ յետոյ, և հրապարակին վրայ գոյնին, մաքրութեան և արտադրավայրին համեմատ զանազան տեսակներու կը բաժնուի: Մեղու բուծանող գիւղացիները կը պատրաստեն մեղրամոմը ու կը ծախեն առեւտրականներու, որոնց միջոցաւ կ'արտածուին և կամ կը ծախուին տեղական սպառումի համար: Մեղրամոմը պէտք եղած կատարելութեամբ չէլն կրնար պատրաստել գիւղացիները. սակայն մեղու բուծանելու և մեղրամոմ պատրաստելու համար Թուրքիա ներածուած գործիքներու շնորհիւ հետզհետէ պիտի կրնան լաւագոյն եղանակաւ մեղրամոմ պատրաստել: Մեր երկրագործներուն մեղրամոմ պատրաստելու սովորական եղանակը հետեւեալն է. — Մեղրը մոմով խառն մազէ պարկերու մէջ կը դնեն, ու այս պարկերը տաք ջուրի մէջ ընկղմելով կը ճնշեն, որպէսզի մեղրին մոմը հալի և լոյծ վիճակով ջուրին մէջ անցնի: Երբ ջուրը պաղի, մոմը՝ մասամբ զտուած՝ անոր երեսը կ'եղնէ, իսկ օտար և աղտոտ նիւթերը պարկին կամ ջուրին մէջ կը մնան: Ասոնք ալ երկրորդ գործողութենէ մը կ'անցընեն և անոնցմով ոտորին տեսակէ մոմ մը կը պատրաստեն: Մեղրամոմ պատրաստելու այս եղանակը թերի է, որովհետեւ օտար երկիրներու մէջ աժան գործիքներու միջոցաւ աւելի մաքուր և աւատ մոմ կրնան քաղել ու է քանակութեամբ մեղրէ: Եւրոպայի մէջ մեղրամոմը կը հալեցնեն արեւին մէջ դնելով ու այս եղանակաւ արտադրուած մոմը թէ՛ աւելի ճերմակ և թէ՛ աւելի մաքուր կ'ըլլայ:

Թուրքիոյ մեղրամոմին ամէնէն մեծ հրապարակները Պոլիս և Իզմիր են: Միայն Պոլիս տարին 40—70,000 քէլօ մեղրամոմ

կ'արտածէ։ Այս վաճառքը երեք տեսակներու կը բաժնուի։ Առաջին տեսակ վաճառքները կը հայթայթեն Իզմիտ, Ատաբազար, Տիւզճէ, Ինէպօլու, Պարթըն, Էրէջլի։ Երկրորդ տեսակները՝ Սամոն, Քասթէմունի, Մուտուրլու, Սաֆրանպօլու։ Երրորդ տեսակը՝ Էնկիւրիի, Գոնիայի և Բումէլիի արտադրութիւնն է։ Պոլսոյ, Մուտուրլույի և Սաֆրանպօլույի մեղրամոմը անախօրժ հոտ մը ունի, որ առաջ կուգայ մեղուին առած սնունդէն։

Իզմիրի հրապարակը ներածուած մեղրամոմը շրջակայնէն և մօտակայ կղզիներէն կուգայ։ Սեւանիկ ալ կարեւոր քանակութեամբ մեղրամոմ կ'արտադրէ, սակայն տեսակը վար է։

Թուրքիայէ մեղրամոմ կ'արտածուի Մարսիլիա, Լոնտոն, Անվերս, Համպուրկ, Ռոթերտամ։ Այս երկիրներու մէջ մեղրամոմը կը ճերմկցնեն և դարձեալ կը զրկեն արեւելեան հրապարակները, գլխաւորաբար Յունաստան, Պուլկարիա, Սերպիա և Ռումանիա։ Պուլկարիայէ ալ մեղրամոմ կ'արտադրուի, և ա՛յն տարին որ հոն արտադրութիւնը նուազ ըլլայ, մեր բոլոր արտադրութիւնը Պուլկարիա կ'արտածուի։

Էրզրումի, Տրապիզոնի և Բիզէյի մեղրամոմը խիստ ճերմակ և ընտիր տեսակէ ըլլալուն, այս տեղերուն արտադրութիւնը գրէթէ ամբողջութեամբ Ռուսիա կ'արտածուի։ Մեղրամոմը կ'արժէ 18էն 24 զրշ.։ Հրապարակին վերջին գինն է, Օսմ. տիկին 110էն, 19—19.25 զրշ. մաքուր տեսակը։ Այս շարթու դործ չեղաւ։

ԿԱՅԻԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԿԱՅՈՒՆ Է

ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ.— ՏԵՂԱԳԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՒՂ ԵՆ

×

Վերջացող երկու ամիսները կաշիի հրապարակին համար կայուն շրջան մը եղան։ Ասոր համար է որ կաշիի վաճառականները փետր.ի վերջը կը պատրաստեն իրենց պիլանը։ Անցողակի ըսենք որ լոկ կաշի և մորթեղէն ծախողները չէ

որ կաշիի վաճառական կ'ըսուին, այլ ասոնք մեծամասնութեամբ չիվիճի ալ են և չիվիճի—կաշիվաճառին տեսակները գրէթէ քօհափիի վաճառատան մը տեսակներուն կըրկինն են: Հրապարակին կայուն ըլլալուն գլխաւոր պատճառը գալափներուն տակաւին տարան կօշիկներու յանձնարարութեան չտկաւին է: Իրաւ է որ կօշիկի մեծ վաճառականները իրենց ամբան տեսակները պատրաստել կուտան, բայց այդ պատրաստութիւնները անմիջական տեսակներն են միայն, այսինքն տղու կօշիկներ, քանթօփներ, քապուճներ, պասըֆներ ևն., որոնք բնաւ նորաձեւութենէ չեն իյնար, մինչ կանանց և արանց նոսրօղի կօշիկները այժմէն կարելի չըլլար պատրաստել սալ, զի վաճառականը վստահ է թէ նոր եղանակին համար մ'ըթ ընկուզենի գոյն կրահ կամ սակրեկ պիտի փնտռուի թէ պէժ կամ լեղակի գոյն, որոնք անցեալ շրջանին քիչ շատ փնտռուեցան: Զիշտ է որ սեւ կրահն կամ սակրեկն նորաձեւութենէ չիյնար, բայց կաղապարին ձեւը կայ, որ փոփոխութեան կենթարկուի: Անցեալ տարան մէջ բաւական շինուեցան և սպառեցան լայն ներքանով և կտրած ծայրով կօշիկները: Այժմ յայտնի է թէ դարձեալ աճաւ ձեւը պիտի փնտռուի թէ սրածայր ձեւը: Ահա ասոր համար է որ պատրաստ կօշիկներ չեն շինուիր և հետեւապէս կաշիի վաճառականներն ալ անգործ կը մնան: Այսու հանդերձ Եւրոպայէ կը ժամանեն կաշի, լուստրին, կրահ, սակրեկ և այլն:

Տեղական ապրանքներու հրապարակն ալ կայուն է: Անատուլէն շատ քիչ ոչխարի մորթ կը հասնի, ամբան պէտքին հազիւ մէկ տասներորդը: Այս պատճառաւ Ետի գուլէի ներկի գործարանները անգործ կը մնան:

Կաշին, ոչխարի մորթը, այծի մորթը և միւս մորթեղէնները միշտ իրենց անօրինակ սուղ վիճակին մէջ են: Վաճառականին շահը շատ սահմանափակուած է, որովհետեւ յաճախորդը զժուարաւ աւելի բան մը կը վճարէ իր սովորած գինէն:

Մորթի Հրապարակը

Անասօղուի կոկոռ մորթ. — Հրապարակը կայուն է: Անուանական գիներն են Օսմ. սակին 100էն 9½—10 զրուշ

օխան: Մարտիկոյ հրապարակին գիներն են, — Պաղտատի հորթի աղած մորթ 90 ֆր. խամ առանց գլուխի 110/115 ֆր. գլուխով 105/110 ֆր.: Պէրութի և Իզմիլի արտագրութիւնները կ'արժեն 80 ֆրանք: Գիներն ամուր են, հրապարակին վրայ վաճառք չգտնուելուն պատճառաւ:

Այծի մորթ. — Հրապարակը ամուր է և գիները բարձր են: Լաւ տեսակներուն զոյգը 34—35 զրշ. կ'արժէ, բայց քիչ վաճառք կը ժամանէ: Մարտիկոյէ Մարտ 7 թուակիր նամակով կ'իմացնեն որ մորթի սզութիւնը սզգեց այն տեղի խաղախորդութեան վրայ և մեծամեծ զործառնութիւններու գաղարման պատճառ եղաւ: Տրապիզոնի տեսակին տուզինան 50/52 ֆր., Սամսոնինը 48/50 ֆր. Մէրսինի և Հալէպինը 44/46 ֆր. Պէրութինը 35/40 ֆր. կ'արժեն: Օղլաքի ո'չ խնդրանք կայ և ոչ ալ վաճառք: Գինն է զոյգը 19—20 զշ.:

Թիֆթիֆի քովլա⁽¹⁾. — Գիները ամուր են: Զոյգը 23—23½ զշ. է Օսմ. ոսկին 100էն: Ծանր՝ 120—125 օխա կշռող տեսակները կ'արժեն 26—27 զրուշ:

Ոչխարի մորթ. — Գիները թոյլ են և խնդրանք չկայ: Օխան 8—8½ զշ. է: Մարտիկոյ հրապարակին վրայ ալ գիները կատրած են, և 100 քիլոն Տրապիզոնի տեսակը կ'արժէ 150 ֆր. և Սնատուլի մնացեալ տեսակները՝ 120—125 ֆր. սակայն հոն ալ խնդրանք չիկայ:

×

ՈՐՍԻ ՄՈՐԹԻ ԳԻՆԵՐՆ ԵՆ

Զեռսեվա	զրուշ	365/380	զոյգը
Սանսար		290	»
Ադուես		40/55	»
Չափալ		20/21	»
Թափշան		235/240	(հարիւրը)
Թըրնաֆ		36/37	
Գունեսուզ		225/230	
Կասու		18/20	

8 Մարտ

(1) Թովլա կ'ըսուի այծի մորթերուն, որոնց վրայի մազերը խուզուած են:

×

Դ Ե Ղ Ի Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Ա Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Ե Ի Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ Ը

Առանայե՛ն դեղագործ Յակոբ Էֆ. Թերգեան կը գրե՛ մեզ .—

Վաճառականութեան մէջ կարեւոր բաժին մը կը կազմէ գեղավաճառութիւնը : Վաճառականական ամէն նիւթերու պէս գեղերն ալ շատ կարեւոր սպառումներ կ'ունենան , մաւնաւանդ անոնցմէ մի քանիները : Դեղերու պատրաստութեան համար հարիւրաւոր գործարաններ բացուած և առեւտր . մեծ ընկերութիւններ կազմուած են Անգլիոյ , Գերմանիոյ , Ֆրանսայի , Իտալիոյ և ուրիշ երկիրներու մէջ : Սոյն գործարաններուն արտադրութեան մասին երբեմն կարեւոր ուսումնասիրութիւններ ու տեղեկութիւններ կ'սպասենք Ձեր Բիւրակնէն :

Դեղավաճառութեան մէջ ամէնէն շատ սպառող ֆինինի , իօսիւր Տր փօքսիօսի . գրնագրնալի , վազէլինի , զտուած բամբակի (coton antiséptique) և ուրիշ գեղերու գիներուն օրական սակերը Բիւրակնի մէկ ցոյց տրուելու են : Ահա այս է գեղագործներուս ալ իրաւացի պահանջը Բիւրակնէն զոր կը յուսանք թէ նկատի կ'առնէք :

×

ԾԱՆ. ԽՄԲ. — Սիրով կ'ընդունինք մեր բարեկամ Յ. Թերգեան Էֆ.ի առաջարկը «Բիւրակն»ի մէջ պարբերաբար հրատարակելով դեղերու ընթացիկ տեսակներուն գիները : Պոյսոյ դեղերու հրապարակին վրայ կը ծախուին հազարեաւոր տեսակներ , որոնց մէջ ընթացիկները նոյն համեմատութեամբ շատ մեծ քիւ մը կը կազմեն : Ի հարկէ անոնց բոլորին գիները տեղեկացնել կարելի չէ : Ուստի շատացանք այս անգամ ընթացիկ քանի մը տեսակներու գիները միայն նշանակելով :

Այս առթիւ մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք Պոյսոյ հրապարակին վրայ ծանօթ դեղավաճառի մը , որ մեր խընդրանքով յօժարեցաւ տեղեկութիւն տալ դեղերու գիներուն եւ անոնց ընթացին վրայ :

×

Դեղերու մէջ հետեւեալ ընթացիկ տեսակներու գիները բարձրացած և ա'լ աւելի բարձրանալու հակամէտ են . —

Sulfate de quinine	քիլօն	210	դր.
Bromhydrate »	»	280	»
Chlorhydrate »	»	280	»
Valerianate »	»	360	»
Tannate »	»	180	»
Sulfate de quinine Howard	ունկին	8.5	»
Quinquina Calisaya	քիլօն	6	ֆր.
» Carthagène	»	4	»
» Gris Loxa	»	2.5	»
» Succirubra	»	2.25	»
Phinacétine	»	50	դր.
Salol	»	48	»
Trional	»	320	»
Huile d'amande douce	»	42	»
Iodoforme	»	180	»
Iodure de potassium	»	130	»
Salicylate de Lismuth	»	84	»
Thobromine corrosif	»	480	»
Racine de polygala	»	10	ֆր.
Sublimé corrosif	»	30	դր.
Essance de Bergamote	»	35	ֆր.
» de Citron	»	23	ֆր.
Vaseline	»	5.5	դր.

Coton hydrophile և իր տեսակները վաճառանիշին համեմատ քիլօն 9—10—12 դր. կ'արժեն: Gaz antiseptique և Bandերու տեսակներն ալ իրենց առաջուան գիններէն 5—10 առ հարիւր բարձրացած են:

ԶԱՆԱԶԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ

ՅՈՐԵՆ. — Անցեալ երկու չարաթուան մէջ Պոլսոյ հրապարակը ժամանեց 4490 թօնօ ցորեն, որուն 2850 թօնօն Անատոլուի և 1640 թօնօն Ռումանական արտադրութիւն էր, և ծախուեցաւ Օսմ. ոսկին 100էն Անատոլու էֆսդրա 37, Ա. 34—35, Բ. 32—33. հարիւրին 35էն 50 օտար նիւթ խառնուած կորեակ 34—34.5, կարծր Անատոլուի գիններն էին Ա. 33—40, Բ. 36.5—37.5, Գ. 35—36, Պրաշկելա 33—36 փարա օխան:

ԱԼԻԻՐ. — Նախընթաց երկու շաբթուան մէջ Պոլիս ժամանեց 34,125 պարկ տղւր հետեւեալ տեսակով ու քանակով. — Օտեսա 1500 պարկ, Պրայիւա 25,520 պարկ, Վառնա 1660 պարկ, Մարսիլիա 3495 պարկ, Սամանէ և զանազան տեղերէ 1950 պարկ: Գիներն էին, պարկը 75 քիլո լիրա Օամ. 100էն՝ Օտեսա Ա. 405, Բ. 400, Գ. 96, 0000 405, 000 85—86, 00 84—83, Կ. 94, Ալէքսանտրոֆսքի 88, Վառնա Ն. 2, 78, Բրանա 67—68, Պրայիւա, Վիօլաթօ և Կալեագիաթոյի տեսակէն թիւ 4—5—6, 78—79, տեղական Բրանա Ա. 70—71—72, Բ. 65—66: Թեւի 17,5—18 փարա օխան:

ԶԻԹ. — Եղած մեծ խնդրանքներուն պատճառաւ արտադրավայրերու մէջ ամուր են ձէթին գիները: Այվալըքի տեսակէն շատ քիչ ապրանք կը ժամանէ մեր հրապարակը և կ'արժէ օխան 5,5—6,25 ղրշ. Օամ. ոսկին 409էն: Միտիլի երկրորդ տեսակ ձէթին գինն է օխան 5,25, իսկ առաջին տեսակէն հրապարակին վրայ չի գանուիր:

Էտրէմիտէն իբր 100 տակաւ ձէթ ժամանեցին Պոլիս անցեալ շաբթու և ծախուեցան 5,5—5,75 ղրշ. օխան:

Մարսիլիոյ ձէթի հրապարակը առաջուան նման ամուր է, բայց գիներուն վրայ բարձրացում մը հաւանական չի թուիր: Անցեալ շաբթու 500,000 քիլոկրամ Անատօլիւի ձէթ ներածուեցաւ Մարսիլիա, և այնտեղի գործառնութեանց վրայ բաւական ազդեց: Այդ վաճառքներու մեծաւոյն մասը արդէն նախապէս ծախուած էր: Մարսիլիոյ հրապարակին շանթանդ ձէթը 100 քիլօն կ'արժէ 90—95 ֆր. տեսակին համեմատ:

ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐ. — Այս շաբթու Պոլիս ժամանեցին 820 պարկ Ատարազարէ, 150 պարկ Նաբօլիէ, 250 Մարսիլիայէ, 525 Մալթայէ: Գիններն են Ատարազար 30—47 ղրշ. պարկը, Նաբօլի 50—52 ղշ. Մարսիլիա 56—58 ղրուշ:

ՀԱԼԻԿԻԹ. — Անցեալ երկու շաբթուան մէջ ժամանեցին 1053 անտուկ հաւկիթ և ծախուեցան 24½—26 ղրուշ հարկերը:

ՊԱՆԵՐ. — Ճերմակ պանիրի մեծ խնդրանք կայ և շատ քիչ վաճառք կը ժամանէ: Թիթեղը կ'արժէ 75—83 ղրուշ: Նմանապէս մեծ խնդրանք կայ գաշէր պանիրի: Բիլօն կ'արժէ

Օվա 6⁵/₈—7 ղշ. Սեւանիկ 8—8¹/₄ ղշ.: Գրէթէ վաճառք չը ժամանեց, և հրապարակին վրայ գտնուած ապրանքներէն միայն կը ծախուի: Թուրքումի պանիրը կ'արժէ օխան 5¹/₄—5 ղրշ տեսակին համեմատ, և Միտիլլի ճերմակ պանիրը 4 ղրուշ քիլօն:

ՔԱՐԻԻՂ. — Նիւ Եօրքի և Պաքուի հրապարակներուն գիններուն բարձրութեան հետ համեմատելով, մեր գինները թոյլ են: Անցեալ շաբթու մեր հրապարակին վրայ գործառնուած թիւններ եզան հետեւեալ գիններով.

	Տեղական	Դրանգիդ
Ռուսական	սնտկ. 32 թիթ. 30	սնտկ. 24 ¹ / ₂ թիթ. 22 ¹ / ₂
Սմերիկեան	» — » —	» — — 24 ¹ / ₂
Ռումանական	» — » 27	» 22 ¹ / ₂ — 20 ¹ / ₂
Ատլանդիք	» 40 » —	» — — —

Պաթումի մէջ գինները բարձրացան 5,40 ֆրանքի, թէեւ վաճառք ունեցողները այդ գինով իսկ ծախելու արամադիր չեն երեւիր, Նիւ Եօրքի նայելով Պաթումի մէջ քարիւղին բուտը 29էն 34 քարիքի բարձրանալուն պատճառաւ: Վերջին տասը օրուան մէջ, Նիւ Եօրքի հրապարակին վրայ սեռ-քիֆիան 158էն 173ի, սնտուկը 10էն 10,75, և raffiné 7,50էն 8ի բարձրացան: Անցեալ շաբթու Պաթումէն 152,000 սնտուկ քարիւղ չափեալ պիտի բեռցուէր Թուրքիոյ հրապարակին համար:

ԽԱՆՈՒԷ. — Լոնտոնի մէջ թուղթի միւլըայսը կ'արժէ 15¹³/₃₂ բէնա: Համազգային հրապարակներու վրայ սթօքին սուելնալուն պատճառաւ ամէն տեղ խահուէին գինը թոյլ է: Փետրուարի մէջ, 7730 թօնօ խահուէ կար պատրաստ, որուն 800 թօնօն եւրոպական հրապարակներու վրայ միայն կը գտնուէր: Խահուէի ներկայ շրջանին մէջ, 1906 Յուլիս 1էն մինչեւ 1907 Փետրուար 28 Րիօյէ և Սանդուէ 14,874,000 (60 քիլօնոց) պարկ արտադրուած էր, մինչ 1905—6 շրջանի արտադրութիւնն էր 8,525,000 պարկ և 1904—5ինը՝ 8,750,000 պարկ: Պրադիլիոյ մէջ խահուէին գինը արուեստակեալ միջոցով բարձր բռնելու մտադրութիւնը չափողեցաւ, և ասիկա ազդեց խահուէի շահադիտութեան վրայ, թէեւ ամերիկեան շահագէտներուն գինները սուղցնելը պահ

մը իր հակահարուածը ունեցաւ Եւրոպական հրապարակներու գիններուն վրայ:

Պոլսոյ հրապարակին վրայ գիները չեն փոխուած:
100 քիւօն Օսմ. ոսկին հարիւրէն կ'արժէ

Րիօ լուացուած 700

Րիօ Ա. տեսակ 630

Րիօ Բ. տեսակ 600

Րիօ Գ. տեսակ 580

Րիօ Դ. տեսակ 580

Սանդոս տեսակին համեմատ 580/680

ԲԻԻՆԶ. — Պոլսոյ հրապարակին վրայ Ռանկունի տեսակներուն գիները կտրած են: Ռանկուն թիւ 3ը, որ երկու ամիս առաջ երկու Անգլ. կենդինարը կ'արժէր առանց մաքսատուրքի 110, մաքսատուրքով 124 և թիւ 5 Ռանկուն 108 դրշ. Օսմ. ոսկին հարիւրէն, այժմ կ'արժեն 106, 117 և 104 դրշ.: Բրինձի միւս տեսակներուն գիները ո'ւ է փոփոխում կրած չեն և կ'արժեն.

Ճարն Ա. 160 Բ. 135 դրշ. 100 քիւօն, Եգիպտական Բէշիտ 88, Ֆայեում 86 դրշ. 50 քիւօնոց խազէլին: Իտալական ուիգօն Ա. տեսակ 43 և Բ. տեսակ 39 ֆր. 100 քիւօն:

ՊԱՐԱՊ ՊԱՐԿ. — Գիները բարձրացած են նախանիւթին՝ ժելդին գինը թօնօն 2½ անգլ. ոսկիէն 26ի ելնելուն պատճառաւ: Ապրիլին յանձնելի պարապ պարկերուն գինն է 48×28 2½ լիպրա 6×8 50/.—

ԱԼՔՈՂ. — Հրապարակը սամուր է: Անցեալ շաբթու հետեւեալ քանակութեամբ վաճառք ժամանեց Պոլիս, Ուլատոֆրա 50, Չերվանա 105, Թիօթքինօ 40 և Վրանիսքի 32 տակառ: Մախուեցաւ Չերվանան 37—38, Վրանիսքին 38—39, Ուլատոֆրան 36—36½, Թիօթքինօն 36—37 օխան մէկ Օսմ. ոսկի: Արտագրաւայրերու մէջ գիները ալ աւելի բարձր են: Թէրէէնքինօն կ'արժէ 1.40 բուպլ, Թիօթքինօն 1.50 ֆօն Օտեսա:

ՄԵՏՈՒՓՈ. — Հրապարակը հետզհետէ կ'ամրանայ: Գիները վաճառք ունեցողներուն տրամադրութենէն կախում ունին: Հրապարակին այս վիճակին մէջ, այս տարուան խողովները բարձր գիներով պիտի ծախուին: Մետաքսին

գինն է, մեր հրապարակին վրայ, 290/295 զրուշ 13/15 տէն-
եանոց Բ. տեսակը: Լիօնն եկած հեռագիրներ հոն ալ գի-
ներուն բարձրացած ըլլալը կը յայտնեն: Պրոտայի Բ տեսակ
13/15 տէնեան կ'արժէ 55—57 ֆրանք:

Մարսիլիոյ մէջ հետեւեալ գիներով խողակ ծախուեցաւ.—
Դեղին Սուրխական Ա. տեսակը 14 ֆր.էն սովորական տե-
սակները 13.75 ֆր., Էտիրնէի ճերմակ տեսակը 13.50 ֆր.
պարսկական վերմակը 12.50 ֆր.: Միլանի մէջ ալ պարս-
կական ճերմակ Ա. տեսակը ծախուեցաւ 13 ֆրանքէն:

ԿՈՂԻՆ. — Տրապիզոնի կըր տեսակը կ'արժէ 44 օխա-
նոց կենդինարը 108—183, իսկ Կիրասանինը՝ 190—193 զրշ.:
Սրածայր կաղինին գինն է 213—217 զրշ. կենդինարը, և
միջակինը 9—9³/₄₀ զրշ. օխան, Bordo յանձնելի 10¹/₀ ծախ-
քով:

ԸՆԴԵՂԵՆ. — Պերէննէ ժամանած Էնկինարները ծախ-
ուեցան 90—60 զրշ. հարիւրը տեսակին համեմատ: Շիրպէն
25 կողով բակլա և բէգէլիա եկան, որուն առաջինը ծախ-
ուեցաւ օխան 3—3.50, իսկ երկրորդը 7—8 զրշ. օխան:
Փոքր քանակութեամբ հազար ալ ժամանեց, որուն հարիւրը
ծախուեցաւ 80/70 զրշ.ի: Իսկէնտէրունէ ժամանեց 683 կը-
ղով ընդեղէն զանազան տեսակներով և ծախուեցաւ հետեւ-
եալ գիներով: Դղսւմը օխան 5 զրշ., տօմաթէս 2—2.25
զրշ., բակլա 2.75—2.50 զրշ. օխան:

ԱՌԵԼՏՈՒՐԻ ԿԵԱՆՐ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

×

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԱՄԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ամասիայէն պատահական թղթակցի մը մեզ ուղղած նա-
մակէն կր փաղեմի հետեւեալ տեղեկութիւններ. —

Ամասիոյ բնական գիրքը և հողին կազմութիւնը ցորենի
արտադրութեան խիստ նպաստաւոր ըլլալուն, մեծաքանակ
ցորեն կ'արտադրուի, զորս աղալու համար բազմաթիւ աղօ-

րինքն շինուած են: Այս աղօրքները ծնունդ տուած են մեքենագործութեան: Ամասիոյ մէջ ձուլարան մը կայ, ուր տեղացի վարպետները կրնան աղօրքի յատուկ մեքենաներ և գործիքներ պատրաստել և նորոգել: Տեղացի ճարտարագործները յաջողած են նոյն իսկ շագանակաձէ աղօրքի մը հաստատել, ամբողջ մեքենաները իրենք պատրաստելով: Ամասիոյ մէջ նոր հաստատուած ճարտարութիւններէն շերամաբոծութիւնը շատ կարեւոր զբաղում մը եղած է: Մեծաքանակ խողակ կ'արտադրուի: Նաեւ կը պատրաստուին մեծ քանակութեամբ շերամահունտեր, որոնք գլխաւորապէս Թուսիա կը գրկուին: Տարին 3 — 4000 սնտուկ ընկողի միջուկ կ'արտադրուի, որ իւրաքանչիւր սնտուկ 50 օխայի և օխան 5 զրուշի հաշուով 10,000 ոսկիի գումար մը կ'ապահովէ: Ամասիոյ համար անհրաժեշտ եղած է սեղանաւորական հաստատութիւն մը, մասնաւորաբար փոխանակագրերու գնման և վաճառման համար: Այժմ այս պէտքը ըստ կարելւոյն կը հոգան Տեարք Իբրանտեան եղբարք և Տիար Տիգրան Թէլլալեան, որ նաեւ կ'զբաղի արածելի ապրանց վաճառականութեամբ:

ՈՐՄԻ ՄՈՐԹ ԵՒ ՔԱՐԻԻՂ

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՁ

Սանտարի մօրթին գինը բարձրացաւ 130 զրուշի հատը, նկատելով որ Պոլսոյ մէջ զոյգը կը ծախուի 300 զրուշի, Լ. Օսմ. 107էն: Աղուէսի մօրթին հատը 40 զրուշ է, իսկ լաւագոյն տեսակները կ'արժեն 42—43 զրուշ, Լ. Օսմ. 103էն: Զմրան պատճառաւ աւելար. գործերը կայուն վիճակ մը ունին: Նախընթաց շաբթու ուղտերու ո' և է կարաւան չանցաւ Քըլէլ Տիղէէն Տրապիզոն: Քարիւղին սնտուկը իջաւ 30 զրուշի և կը կարծուի որ մինչեւ 27 զրուշի իջնէ:

ՔԱՄԱԿԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՍՏԼԻԱՅԻ ՄԷՁ

Ցանքերը աւարտեցան բարձր սարահարթերու վրայ: Այժմ օգերը նպաստաւոր են հունձքերուն: Արմօրքի ցանքն այս տարի սահմանափակ եղաւ, որովհետեւ երկրագործները իրենց հողերուն մեծ մասը յատկացուցին բամբակի մշակութեան, այս ապրանքին բարձր գիներուն պատճառաւ:

ՌՈՏՈՍՄԻՈՅԻ ԹԻՉՆԱԿԵՐԸ

Զմրան պատճառաւ, առեւտրական գործառնութիւնը կայուն վիճակ մը ունին, մասնաւորապէս թուականներ ունեցողները չեն ուզեր ծախել իրենց ապրանքը, յուսալով որ զինքն պիտի բարձրանան: Քանի մը փոքր վաճառումներ միայն եղան օրսան 42 փր.էն ոսկեգրամ և fob: Այս գինով ծախողներ շատ քիչ են: Վարսակին գինն ալ բռնուած է և օրսան կ'արժէ 29.50 փր. fob: Եգիպտացորենին մթերքը քիչ է և կը ծախուի 24.50—25 փր.ի fob:

Գրանգրդի Վաճառականութիւնը

Տրապիզոնի և Էրզրումի ճամբով պարսկական գրանգրդի վաճառականութեան վիճակը Փետր. 23էն 28. —

Պատրաստ	Հակ	2024
Մանիֆաթուրա	»	340
Զանազան վաճառք	»	583
		2947

Էրզրումի ճամբով առաքում
Ուղղակի առաքում

891

Պատրաստ Հակ 2056

Փոխադրութեանց և փոխանակութեանց գիները անփոփոխ են:

Զ Գ Ա Ն Չ Ո Ւ Ա Մ Դ Ի Ր Ա Մ Ն Ե Ր

Օսմանեան Երկաթուղիներու 1877 Ապրիլ 1ի 43րդ վիճակահանութենէն չահած և մինչեւ ցարդ չդանձնուած հետեւեալ թիւերը 1907 Ապրիլ 1ին ջնջուած պիտի նկատուին.

Թիւ 210,428	Թիւ 382,462	Թիւ 711,805
» 210,429	» 464,973	» 718,991
» 210,430	» 711,803	» 783,988
» 255,971	» 711,804	» 1,815,656

ԱՅՅԵԼՈՒ ԳՐԱԳԻՐ. — Տաճիկերէն, Հայերէն, Յիւնական, Անգլ. և Գերմ. լեզուներու հմուտ և փորձառու տոմարակալ մը կը փափաքի վաճառատանց մէջ այցելու տոմարակալի և թղթակցի պաշտօն ստանձնել: — Կը խնդրուի զիմել Պահէզ գաբու, Մէսաթըրի ընկ. գրասենեակին կից թիւ 12:

Արտածութիւն

Թիֆթիկ. — Այս շարքում ծախուեցաւ 126 հակ, զոր
գնեցին Տեարք

Արսէն եւ ղնկ., 45 հակ Տէրի 17էն

Գասապեան եղբ., 50 » Կէրէտէ 19¹/₂էն

Բ. Մահճուպեան, 34 » Իսկիլիպ 18¹/₂էն

Աֆիսն. — Ծախուեցաւ 7 կողով Գարահիսարի ապրանք,
զոր գնեց Տար Դարանդօ 144¹/₂էն : Հրապարակը հաստատէ :

Գարի. — Ծախուեցաւ 100 թօնօ Եւրոպայի համար և
5000 քիէ Պոլսոյ համար : Բուժէլի տեսակին քիլէն կ'արժէ

12¹/₂—12³/₄ դրուշ, այս տեղի համար, Անատօլուի Էքսդրու-
լին օխան՝ 31¹/₂ փարա, Ա. տեսակը 30¹/₂, Բ. տեսակը 29—

20¹/₂ փարա : Դանուրի տեսակին քիլէն կ'արժէ 13¹/₄—13¹/₂ դշ. :
Եղիպսացորեն. — 300 թօնօ : Սեւ ծովու տեսակը, Ա-

ղքսանդրիոյ համար, կ'արժէ օխան 25—25¹/₂ փարա, Մար-

մարալի տեսակը, արտածութեան համար, 24 փարա, Պան-

արմալինը Նոյնդէս և Բուժէլի տեսակը 23 փարա :

Վարսակ. — 50 թօնօ : Սեւ ծովի տեսակին օխան կ'ար-
ժէ 24—24¹/₂ փարա, Պարթընինը 25¹/₂—26, Մարմարայինը

20 և Իզմիտինը 26 փարա :

Թոյնակեր. — 100 թօնօ : Ռոստոպոյի տեսակին օխան

կ'արժէ 43—43.5 փր. արտածութեան համար և Բուժէլի

տեսակը 40.5 փր. :

Բթանի հոլնս. — 50 թօնօ : Ամրան տեսակը, Հայտար

փալ յանձնելի կ'արժէ 56¹/₂ փր., և պօրսօ՝ 58—58¹/₂ փր. :

Շուշնայ. — 50 թօնօ : Մարմարայի տեսակը, արտա-

ծութեան համար, կ'արժէ 100—100¹/₂ փարա, և Պոլսոյ հրա-

պարակին համար 105—105¹/₂ փարա, Մէրսինի տեսակը,

արտածութեան համար, 106—107 փարա և Պոլսոյ համար

103 փարա :

Սիսեռ. — Վաճառում չեղաւ : Պալլքէսիլի Ա. տեսակը

կ'արժէ 62—65 փարա օխան, և Բ. տեսակը 52—54 փարա,

Անատօլուի տեսակը 48—50 փարա :

Քիթե. — Վաճառում չեղաւ : Ճերմակ Էքսդրային օ-

խան կ'արժէ 25—26 դրուշ, Ա. տեսակը 23—24, Բ. և Գ.

տեսակը 20—21, նաթիւրեղ 18—19, պիօնսօ 17—18, դեղին

նաթիւ 15—16, Բ. և Գ. տեսակ 14—25, ճաշօ 8—9, ոչ-

փուղ 7—8 դրուշ :

ձեռքի. — Հրապարակը հանդարտ է: Կեսարիոյ տեսա-
կին օխան կ'արժէ 8¹/₄—8¹/₂, Էնկիւրիւնը 7³/₄—8, Զիւլէինը
7¹/₂ զրուշ:

Մազը. — Վաճառում չեղաւ: Մուսուլի ճերմակ տեսա-
կին օխան 8 զրուշ է և սեւ տեսակը՝ 9 զրուշ, Իզմիլի սեւ
տեսակը 8 և ճերմակը 7¹/₂ զրուշ, Անատոլուի սեւ տեսակը
6¹/₂ և ճերմակը 5¹/₂ զրուշ:

Կ. Պոլիս 3 Մարտ

Պոլսոյ Նաւահանգիսը

21 Մարտէ մինչեւ Ապրիլ 4 (Ը. Ե.) հասած են կամ
կ'սպասուին հետեւեալ առեւտր. շոգենաւները:

ՈՒՕԼԹԷՐ Զիւլէնի Ալեքս 20 Մարտ: ՀԻԼՏ է ՌԻՅՈՅԻ Թո-
նո 28 Մարտ: ՄԷՍՍԺԷՆԻ ՄՍՌԻԹԻՄԻ Ստեփէ 20 Մարտ:
Մեհմիս 25 Մարտ: ՖՐԷՍԻՆԷԻ Էսթեռել 21 Մարտ: ԲԱՔԷԻ
Ֆոիփի 19 Մարտ, Իմեռեթի 2 Ապրիլ: ՏՕՅՁԷ ԼԷՎԱՆԹԷԻ
Թեհեսու 18 Մարտ, Հօրցուց 28, Լեսպոս 29, Բիւկոս 1
Ապրիլ, Միլոս 4, Պոպպանդ 12: ՏՕՅՁԷ ՄԻԹԼՄԷՆԻ Կա-
լաթա 21 Մարտ, Թեռաթիս 24, ՖՕՍԿՈԼՕ ՄԱՆԿՈՅԻ Բոլլու-
24 Մարտ: ՖԼՕՌԻՕ ՌՈՒՊԱԹԻՆՈՅԻ Վիչեցո Ֆլոռիո 29
Մարտ: ՊՐԷՄԷՆ ԱՏԼԱՍԻ Անագօլիս 30 Մարտ, Թ. ՌԸՐԸՆԻ
Անտուրքեհն 26 Մարտ: ԿԻԼՔՐԻՍԹ ՌԻՕՔԸՐԻ Պարսիլօնա 23:

Մեհաղներու հրապարակը

	Լոնտոն 9 Մարտ
Թօնօ 1016 քիւօ Անգլ ոսկի	
Պղինձ կանխիկ	110 3/8
Պայմանաժամով	111 1/2
Անագ կանխիկ	190 1/2
Ապա յանձնելի	191 3/4
Կապար »	20 1/4
Զինկօ »	26 3/8
Արծաթ ունկին	31 13/16
Բարիւղ 100 քիւօն	Ֆրանք
	258
Պղինձ	526
Անագ	56.75
Կապար	75
Զինկօ	

ԵԼՐՈՎԱԿԱՆ ՀՐԱՎԱՐԱԿՆԵՐ

ԲԱՄԲԱԿԻ, ԲՈՒՐԴԻ, ԳԱՂԹԱԲԵՐԴԻ

×

Բամբակ

ԼԼՎՐԲՈՒԼ

Մարտ15 Մարտ16 Մարտ18 Մարտ19 Մարտ20

Յունիս—Յունիս	5.70	5.70	5.70	5.70	5.70
Հոկտ.—Նոյմ.	5.62	5.62	5.62	5.62	5.62
Պատրաստ ապրանք	—	—	—	—	—

ՀԱՎՐ—ԲԱՐԻՉ

Օգոստ.ին յնձնւի. ֆր.	69.12	68.87	68.62	67.87	68

Բուրդ

ՀԱՎՐ—ԲԱՐԻՉ

Մայիսին յնձնւ. ֆր.	193.5	191.5	191.5	191.5	190.5

Գաղթաբեր

ՀԱՎՐ—ԲԱՐԻՉ

Խահլէ, Մայս յնձնւ. ֆր.	38.5	38.75	38.12	38.75	38.50
Շքր., Մարտ/Ապրիլ ֆր.	25.56	25.68	26.38	26.63	26.62
Շքր., Յուն. Օգոստ. ֆր.	26.31	26.62	26.50	26.62	26.75

ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Խահլէ, Սեպտեմբեր	31.75	31.75	32.52	31.50	31.50
Շաքար, Մայիսին	18.30	18.30	18.35	18.47	18.47

ՍԱՄՍՈՆԻ ԵՒ ՏՐԱՊԻՉՈՆԻ

ԾԽԱՆՈՏԸ

Սամսոնի կը գրեն. —

Երկրագործները առատ անձրեւներէն և մեղմ ձմեռէն օգտուելով կանոնաւորապէս աւարտեցին ցանքերը, որոնք անցեալ տարուան հաւասար են: Ծխախոտի վերջին հունձքը 3 միլիոն քիլօ աւելի է նախորդէն և տեսակն ալ ընտիր Տրապիզոնի մէջ ալ ծխախոտի հունձքը կը հաշուուի 2,523,000 քիլօ, մինչ 1905ին եղած էր 2,207,000 քիլօ:

Փոխանակագրի Դիմերը

	Վաճառում	Դնում
Լոնտոն	110 28/40	110
Բարիդ	22 81 ¹ / ₄	22. 94 ¹ / ₄
Վիեննա	21 81	21. 91
Պերլին	18 53	18. 63

ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՋՈՒԻ

Առաջնակարգ վաճառատան մը համար կ'ուզուի պահեցես եւ հմուտ տոմարակալ մը : Դիմել «Բիւրական»ի Խմբագրատունը, Մեհմէս փաշա խան քիւ 12 :

×

ՄՏՍՅԱՆՔ Տրամախօսութիւն գինեւոյութեան վրայ առնուով սիրուն հատոր մը : Հեղինակն է Երզնկայի Գրիգորի Կոզման էֆ. որ շատ տահուն լեզուով մը կը բացատրէ արեւելութեան ֆիզիքական, բարոյական և տնտեսական չափերները : Կ'արժէ խրախուսել աշխատասէր հեղինակը, որ արդէն պատրաստած ունի Շխամուլութեան և Խաղամուլութեան վրայ հրահանգիչ տրամախօսութիւններ, որոնք ի մօտոյ պիտի հրատարակուին առանձին հատորով մը : Կեդրոնատեղին է Պոլիս ձէտիտ խան, յանձնակատար Պարոյր Արզումանեան էֆ. ի գրասենեակը : Կը գտնուի նաեւ Երզնկա հեղինակին մօտ և բոլոր գրականութիւններու քով :

Վ. ԵՒ Հ. ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ Եղբարց հանրածանօթ թրդթաւաճառատունը փոխադրուած է Պահճէ գարու, ձէլալ պէյ խան թիւ 14, Օռդաի Պաք վաճառատան դէմը :

ԹՈՒՐԻՔԵՐԷՆ, հայերէն և ֆրանսերէն լեզուներու հմուտ և տոմարակալութեան քաջալարժ երիտասարդ մը առեւտրական պաշտօն մը կը վնասէ : Դիմել Բիւրականի Խմբագրատունը : Մէհմէտ փաշա խան թիւ 12 :

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. ԻԹԻԻՃԵԱՆ — Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Թրոմբի, Շեփի եւ ընկ.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵԱԶՄԱ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԴԻՄԵՅԷՔ

ՍՈՍՄՊՈՒ ԳԱՄԱՆԹՈ ԵԱՆ Թ. 12

Եւրոպական եազմայի Թրոմբի, Շեփի եւ ընկ. համա-
ւոր գործարանին արտադրութիւնները, որոնք ծանօթ
են արդէն Կ. Պոլսոյ և գաւառներու հրապարակին, իրենց
տեսակին ազնուութեամբ, և գոյներու գեղեցկութեամբը,
այս անգամ յիշեալ գործարանին կողմանէ ԲՕԲ եւ ԸՆԿ.
հսկողութեան տակ կը ծախուին մեծաքանակ և փոքրաքանակ:

Դիմել Սթամպոլ Մահմուտ փաշա Գամանքո խան քիւ
12. Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով և ճշդու-
թեամբ կը կատարուին: Ուղղակի Միջեղբականի եւ Սեւ ծո-
վու ճաւահանգիստները յանձնելի յանձնարարութիւնք եւս կ'ըն-
դունուին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

ԳՐԻԳՈՐ Կ. ԶՈՐԵԱՆ.

Կ. Պօլիս Մարփուճճիլար էթմէկճի կոօս խան Նօ. 11-12

(Հեռագիր - Զորեան - Մարփուճճիլար)

ՆԵՐԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Եւրոպայի հանրածանօթ ֆապրիգաներէ ուղղակի յանձնարարութեամբ բերել տրուած՝ բրդեղէններու և բամպակեղէններու վերաբերեալ ամէն տեսակ անեղծ ներկեր կը վաճառուին մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ խիստ զիւրամատչելի գներով :

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

Ինչպէս ի վերև յիշուած ներկերու եւ ներկերու վերաբերեալ ապրանց ներածման, նմանապէս եւ գաւառներու համար, մասնաւորապէս յանձնակատարի մասնաճիւղ մը ունենալով ամէն տեսակ ապրանց մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին ու կը կատարուին փութով և գոհացուցիչ պայմաններով :

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վաճառատանս ատրէսին :

10-6

Կարեւոր Ազդ

ՎԵՐԱԲՈՅԺՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կը փախաք՞ք ունենալ վերաբուժական նորագոյն, երախտորեալ գործիքներ,

Կընաթ Դիմել

ՍԱՐԲԱՅԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ՊԵՅՐՈՒԹ

Երբ պատրաստ են միշտ յանձնարարողներու համար Զուիցերիոյ առաջնակարգ գործասուիւն բերել տալ փրարութեան ամէն ձևաբոլի բնորոշ գործիքներ. գործատան փաթաթիկ գնով, մաքան ու միջեւ Պէյրութ փոխադրութեան ծախք իրենց կողմանէ, իսկ Պէյրութէն անցին զրկուելու ծախքին յանձնարարողներու վրայ ըլլալու պայմանաւ :

6-3

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԻԼԱՎԷԼԻ ԵՔՆԻ ԵՔՄԷՐ ՔԻԹԱՊԸ

ԱԼԱԹՈՒՐԲԱ ՎԷ ԱԼԱՅՐԱՆԿԱ

Ամէն տունի և ամէն տանտիկնոջ ալ հրաժեշտ այս գիրքն Կրթարարակ ելած է մաքուր տպագրութեամբ, 160 էջով. կը պարունակէ 300է աւելի կերակուրներու տեսակներ. Գիրք հայերէն և Վեդուն տաճկերէն է Համով հոտով կերակուրներ, բաղմատեսակ անուշեղէններ ու խմորեղէններ պատրաստել փափաքողներ 5 շ. տալով պէտք է դնեն հոտ մը. և ուրիշ որ ուղղի իրենց հասցէին կը զրկուի 5 շ. ի փութով, Դիմել Պոլիս, Չաքմաքճըլար, Թիւ 29 :

10-1

Ի Ի Ն Ի Օ Ն

Ապահովագրական Հնկերութիւն

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՉ

1828

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՉ

1828

ՄԵՐԱՇԵԱՆԱԲՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ եւ Պահեստ 296 միլիոն ֆր.

1905ին զանձուած ապահովագիւն 39 » »

Մինչեւ 1905ի վերջ հատուցուած վնասք 160 » »

Ինչպէս այս բիււրեան կ'երեւի, ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի զուտարն է 296 Միլիոն ֆր., որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻԻՆԻՕՆԻ ապահովագրեցոյց:

Արեւելի համար մասնաւոր զեղչեալ մակացոյց: Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԿԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ ո՛ր եւ է ընկերութեան պայմանները:

Հնկերութեան դրամասունքն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ եւ Արեւելի Հնդկ. Տնօրէնութիւն

Տնօրէն

ՄԻՄՕՆ ԲԱՅՍԷՐԼԵԱՆ

Կենաց ճիւղին պէս

ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷԱՆ

ՍՊԱՄՊՈՒԼ, Սուրբան Համամ, Բաթըրը Օղու քառած

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մեջ

50—12

Դարեհ Սահակեան

Վ.ՅԱՏԱՏԱՐՈՒՆ ԽԱՎԼՈՒԻ, ՄԵՏԱԲՍՏԱԿՆ ԱՊՐԱՆԱՅ

Պրուսա, Թիմուր Գարու Զարդի գլուխ, Թիւ 192

Վաճառում մեծ եւ փոքր քանակութեամբ. — Անմրցելի գին
— Յանձնարարութիւնք կը կատարուին ճշտութեամբ եւ
արագութեամբ 20—16

Լ՝ՈՒՆԻՎԵՐՍՕ

L'UNIVERSO

Ապրանքներու Փոխադրութեանց Վճանգներու դէմ
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնաւանդի ՄԻԼԱՆ

Դրամագլուխ 2,250,000 Լիրա

ընկերութիւնը թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ ապրանքներու փոխադրութեանց համար ապահովագրութիւններ կ'ընդունի խիստ շահաւոր պայմաններով

Արագ եւ ամբողջական հասնուցում վնասներու

Ընդհ. Գործակալ եւ «Ավառի»ի ֆոնսեր
ԲԱՐՍԵՂ ԹԷՔԷՆԱՆ

Գօճման Օղլու Խան, Կ. Պոլիս

Դեր-Գործակալներ՝ Թուրքիոյ գլխաւոր նաւահանգիստներու մէջ:

* * Գոհացուցիչ պայմաններով դեր գործակալներ կը փնտռուին այն տեղերը

ուր գործակալութիւն հաստատուած չէ տակաւին

Տեղային գործակալներ կը փնտռուին պատուաւոր ու կարող Շահաւոր պայմաններ

50—12

Գոհացուցիչ Ազդ

Կուղէ՞ք Ձեր տուներն ու սալօնները զարդարել ընտիր, ածան և ճաշակաւոր պատկերներով ու գեղեցիկ շրջանակներով, կը փափաքի՞ք հաճոյալի ժամանց ընել մանրադիտական պատկերներով ու դիտակներով,

Պէտք ունի՞ք կազմարարական պիտոյքներու և տեսակարու աշպօններու,

Ուղղակի դիմեցէք

ՍԱՐՐԱՖԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ՊԷՅՐՈՒԹ

Եւ միշտ գոհ պիտի մնաք:

7—6

ԲԻԲԻԱԿՆ «بوراکن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ار مندیجه غزنه سی

در سعادت محمد پاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Stamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

ՕՍՄ. ԱՌԵԻՏՐ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ

Թ Ի Ի 23 — 24

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

52 թիւի բժնորդ. Պոլիս եւ Դաւաւ 60 դր2.
, , , Արտասահման 13 ֆը.

26 թիւի հմր. բժնորդ. կ'ընդունուի
Ծանուցումի համար՝ զեղչեալ զին

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

52 թիւի բաժնեգիրն եւ 2 դր2.ի ա-
ռաքման ծախքը կանխիկ վճարող ամէն բա-
ժանորդ կ'ստանայ Հէրէքէի հոյակաւոր
գործարանին մէջ պատրաստուած զոյգ մը
ընտիր բուրդէ գուլպայ եւ մետաքսէ փողփո-
ղուն Խաշկինակ մը , որոնք իրենց նրբին
յօրինուածքովը տեղական ճարտարար-
ուեստին յառաջդիմութիւնը կը հաստատեն
Մէկ բաժանորդ գտնողը կ'ստանայ

էքօ տը Բառի մը 10 դր2.
երկու , , Առեւ. եւ Տնտ. Աշխ. 15 ,
երեք , , Մէճէլլէ 30 ,

17 Մ Ա Ր Տ 1907

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՑԱՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԵՐԵԱՆ

ԾԱՌԼ ՄԱՌԻ ԺԱԳԱՌ

ՄԵՏԱՔՄՆ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՀԻԻՄԵՆ

×

Ժաղառլի մեռնելէն ետք, անոր անունը անմահացնելու եռանդ մը ցոյց տրուեցաւ: Բազմաթիւ կարեւոր կենսագրութիւններ հրատարակուեցան և «Ժաղառլի նուիրուած բանաստեղծական լուսագոյն մէկ գործը վարձատրելու համար» տկադեմական մրցում մը բացուեցաւ, որուն մասնակցեցան 35 բանաստեղծներ: 1840 Օգոստ. 16ին Լիւնի մէջ և ճիշտ ա՛յն հրապարակին վրայ, ուր մետաքս հիւսող առաջին մեքենան տարած էին, Ժաղառլի արձանը կանդնուեցաւ: Վերջապէս 1897ին, Լիւնի Քաղաքապետական Խորհրդոյ անդամները խնդրեցին Փրանսական կառավարութիւնէն որ ձեռքով դարձող գործասեղանները մեքենականի վերածուին և նիւթերը մաքրասուրբէ գերծ ըլլան: Այս միջոցները ո՛րքան գովելի, նայնքան ուշ մնացած կրնան համարուիլ, որովհետեւ ուրիշ ճարտարագործ երկիրներ, սկիզբէն իսկ ըմբռնելով այս գիւտին կարեւորութիւնը, օգտուեցան անիէ և Լիւնցի համեստ հնարչին երկրակիցներուն վրայ մեծ առաւելութիւններ ունեցան:

* * Այս կենսագրական համառօտ տեղեկութիւններէն ետք, քանի մը հակիրճ տողերով բացատրենք Ժաղառ մեքենային կողմնածքը: Ինչպէս յայտնի է, այս մեքենան ծակ խաւաքարտերու միջոցաւ գործասեղանին վրայ գլտնուած կերպարը կը զարդանկարէ: Ըստ այսմ, իւրաքանչիւր արկրի համար մէկ խաւաքարտի պէտք կ'այ և եթէ 5—600 արկրնոց զարդանկար մը բանիլ հարկ ըլլայ, նայնչափ քանակութեամբ խաւաքարտ գործածելու է, որոնց իրարու կապուիլը բաւական ժամանակի կը կարօտի: Ֆրանսացի գիտուն մը, Մ. Վէաուօլ, խաւաքարտի տեղ գործածեց պարզ թուղթ, որ գօտիի ձեւ ունի և զարդանկարին համեմատ կտրուելով, երկու ծայրերն իրարու կը փակուին և կը ծակուին և խաւաքարտին գործը կը տեսնեն աւելի արագ և աւելի տժման կերպով:

ՎԵՐՁԱՅԱԼ

ԳՐԻԳՈՐ Կ. ԶՈՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս Մարտի 5-ից Էմմիկոյի կառու խան 11-12

(Հեռագիր - Զորեան - Մարտի 5-ից)

ՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Եւրոպայի հանրածանօթ ֆապրիկաներէ ուղղակի յանձնարարութեամբ բերել տրուած ըրդէղէններու և բամպակեղէններու վերաբերեալ ամէն տեսակ անեղծ ներկեր կը վաճառուին մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ խիստ զիւրամատչելի գներով :

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

Ինչպէս ի վերեւ յիշուած ներկերու և ներկերու վերաբերեալ ապրանայ ներածման , նմանապէս եւ զաւառներու համար , մասնաւորապէս յանձնակատարի մասնաճիւղ մը ունենալով ամէն տեսակ ապրանայ մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին ու կը կատարուին փոխով եւ գոհացուցիչ պայմաններով :

Մանրամասն տեղեկութեանց համար գիւժ վաճառատան տարւոյն :

10-7

Կարեւոր Ազդ

ՎԻՐԱԲՈՅԺՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կը փոխառնէ ունենալ վերաբուժական նորագոյն , երաշխաւորեալ գործիքներ ,

Կրեւալ Դիմել

ՍԱՐՐԱՅԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ՊԵՅՐՈՒԹ

որք պատրաստ են մշտ յանձնարարողներու համար Զուրի-ցերիոյ առաջնակարգ գործասունէ բերել տալ վերաբուժական ամէն կարգի բնակիչ գործիքներ . գործատան քարաշօկի գոյժ , մաքան ու միջեւ Պէյրութ փոխադրութեան ծախքն իրենց կողմանէ , իսկ Պէյրութէն անդին զրկուելու ծախքերն յանձնարարողներու վրայ ըլլալու պայմանաւ :

6-4

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՌԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԻԼԱՎԵԼԻ ԵՒՆԻ ԵՖՄԷՔ ԳԻԹԱՊԸ

ԱԼԱԹՈՒՐՔԱ ՎԻ ԱԼԱՅՐԱՆԿԱ

Ամէն տունի և ամէն տանտիկին ջան հրաժեշտ այս գիրքն հրատարակ ելած է մաքուր տպագրութեամբ , 160 էջով . կը պարունակէ 300է աւելի հիւրաւոր ընկրու տեսակներ : Գիրն հայերէն և լեզու տաճկերէն է Համով հոտով կերակուրներ , բաղմունքներ անուշեղէններ ու խմորեղէններ պատրաստել փափարողներ 5 զը . տալով պէտք է գինէն հատ մը և սրկէ որ ուղտի իրենց հասցէին կը զրկուի 5 զը փուլով : Դիմել Պոլիս , Զաքարիաճըլար , թիւ 29 :

10-2

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք հետեւեալ օրջաբերականին վրայ, որով ապահովագրական իր ընդարձակ գործառնութիւններով ծանօթ ֆ. Հէլտ տունը կը յայտնէ թէ վաճառականներու դիւրութեան համար Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ մը հաստատած եւ անոր վարչութիւնը յանձնած է Ա. ԻիթիիճեԱն Էֆ. Ի. Ուրիօ անգամ «Բիւրակն» ի մէջ ցոյց տուած ենք այն առաւելութիւնները, զորս վաճառական մը ձեռք կը բերէ թէ՛ ստանալիք եւ թէ դիւրեւիք իր վաճառքները Պոլսոյ մէջ միայն ապահովագրել ստոյլ. Անոնք որ աշխոյի մը պահուն *եֆարեռիզի* դժուարութիւններու կը բաղխին, գիտենք իրենց համար յանախ ո՛րքան վնասաբեր կ'ըլլան Նւրոպական գործարաններու միջոցաւ տեղւոյն վրայ կատարուած ապահովագրութիւնները: Ա. Իւթիւնեան Էֆ. Ի երկարամեայ փորձառութիւնն եւ սիրաւահող բնաւորութիւնը գրաւականներ ենք իրենց դիմող վաճառականները գոն պիտի մնան ամեն կերպով. —

Ֆ. ՀԷՌ

Տհի Բօնսօլլտէյղըտ ինշուրէնս Լընտըն Կ. Պոլիս, 25 Մարտ 1907

Տհի Մանհայմ մառին ինշուրէնս

Էլտիա, Ֆայռ Էնտ մառին ինշուրէնս

Տհի Մուշուէլ լայֆ

Տէր

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու ձեզ որ գիւրացնելու համար իմ ներկայացուցած ապահովագր. ընկերութիւններուն գործերը Պոլսոյ բազմաթիւ յաճախորդներուն հետ, մասնաճիւղ մը հաստատած եմ, որուն վարչութիւնն յանձնուած է Տիւր Ա. ԻիթիիճեԱնի, որ լիազօր իրաւատութիւն ունի ապահովագրութիւններ կնքելու, ապահովագիրներ տալու և ստորագրելու և վերջապէս ընելու ինչ որ պէտք է թէ՛ ծովային և թէ՛ հրդեհի ապահովագրութեանց ճիւղերուն մէջ: Կը խնդրեմ որ հաճիք նկատի առնել Տիւր Ա. Իւթիւնեանի ստորագրութիւնը, որ ստորեւ կը գտնուի, և յուսալով որ պիտի շարունակէք պատուել զիս ձեր վստահութեամբ, ընդունեցէք Լն.:

Ֆ. ՀԷՌ

Տիւր Ա. Իւթիւնեան պիտի ստորագրէ

Ա. ԻիթիիճեԱն